

„PROJEKT”

Załącznik nr 1 do uchwały nr .....
Rady Gminy Kraśnik z dnia ..... 2015r.

Strategia
Rozwiązywania Problemów
Społecznych
w Gminie Kraśnik
na lata 2015-2020

Spis treści

1.	Wstęp	4
2.	Metodologia opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik na lata 2015-2020	5
3.	Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Kraśnik	8
3.1.	Położenie geograficzne Gminy	8
3.2.	Sytuacja demograficzna Gminy Kraśnik.....	10
3.3.	Sytuacja ekonomiczna mieszkańców Gminy Kraśnik.....	16
3.4.	Sytuacja mieszkaniowa w Gminie Kraśnik	21
3.5.	Ochrona zdrowia mieszkańców Gminy Kraśnik	23
3.6.	Identyfikacja problemów społecznych na obszarze Gminy Kraśnik	25
3.6.1.	Charakterystyka głównych problemów społecznych.....	25
3.6.3.	Klasyfikacja problemów społecznych pod względem ich nasilenia	38
3.7.	Infrastruktura i zasoby społeczne	42
3.8.	Analiza SWOT w zakresie rozwiązywania problemów społecznych Gminy Kraśnik	44
4.	Założenia strategiczne	46
4.1.	Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kraśnik na lata 2015-2020	46
4.2.	Kierunki i zakres działań niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych	47
5.	Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik na lata 2015-2020.....	49
5.1.	Cel główny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnika na lata 2015-2020....	49
5.2.	Cele szczegółowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnika na lata 2015-2020	49
5.3.	Wskaźniki realizacji celów strategicznych	50
5.4.	Monitoring realizacji celów i działań strategicznych	53
6.	Opis sposobu realizacji strategii, w tym działań niezbędnych do osiągania celów strategicznych	54
7.	Ramy finansowe strategii oraz źródła finansowania wydatków związanych z realizacją działań niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych	56
8.	Informacja i promocja wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik na lata 2015-2020	57
9.	Harmonogram wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik na lata 2015-2020	58

1. Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kraśnik na lata 2015-2020 jest wieloletnim dokumentem planistycznym, stanowiącym kontynuację „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kraśnik na lata 2005-2014” przyjętej uchwałą Nr XXXV/153/2005 Rady Gminy Kraśnik z dnia 30 grudnia 2005r, zmienionej uchwałą Nr XXXIX/220/2014 Rady Gminy Kraśnik z dnia 28 marca 2014 roku.

Cel generalny powyższej strategii obejmował „zbudowanie zintegrowanego systemu wsparcia społecznego umożliwiającego zrównoważony rozwój wszystkim mieszkańcom Gminy Kraśnik oraz zapobieganie wykluczeniu i marginalizacji osób oraz grup społecznych”. Strategia stanowiła dokument mający na celu stworzenie kompleksowego i spójnego systemu pomocy mieszkańcom Gminy Kraśnik z wykorzystaniem środków własnych gminy oraz źródeł finansowania zewnętrznego.

Wprowadzenie kolejnego dokumentu wypełniającego obszar działania samorządu na rzecz społeczności lokalnej jest kontynuacją przyjętych kierunków lokalnej polityki społecznej. Priorytetem działań strategicznych jest utrzymanie obecnego poziomu rozwoju lokalnego oraz rozwiązywanie problemów społecznych w takim zakresie, jaki udało się osiągnąć dzięki realizacji celów strategicznych obowiązującej w latach 2005-2014 strategii.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kraśnik na lata 2015-2020 odnosi się do problematyki przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu wskazując problemy społeczne, mające wpływ na rozwój gospodarczy i ekonomiczny na obszarze gminy. Strategia jest uzupełnieniem strategii rozwoju gminy o istotne kwestie społeczne. Realizacja Strategii obejmuje pięcioletni horyzont czasowy rozpoczynający się od 1 stycznia 2015 roku, trwający do 31 grudnia 2020 roku. Wskazanie pięcioletniego okresu realizacji celów strategicznych jest uzasadnione ze względu na zachodzące zmiany społeczne, sytuację demograficzną, a także ze względu na stan gospodarki i rozwój społeczno-ekonomiczny gminy. Jest to okres, na jaki można zaplanować realizację celów strategicznych oraz wprowadzić trwałe i zauważalne zmiany w życiu mieszkańców gminy.

Podstawę prawną do opracowania i realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik stanowi zapis art. 17 ust.1. pkt.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej¹ (Dz.U. z 2013 r. poz.182 z późn.zm).

---

¹ Zgodnie z treścią powołanego przepisu do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym

2. Metodologia opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik na lata 2015-2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik na lata 2015-2020 jest dokumentem, który obejmuje wiele obszarów, kwestii i problemów, mających wpływ na jakość życia mieszkańców gminy.

Szczególne miejsce w treści dokumentu zajmują obszary i działania umożliwiające osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Metodologia opracowania dokumentu polega na wyznaczeniu kierunków zmian społecznych, które umożliwią zrównoważony rozwój oraz rozwiązywanie problemów społecznych z wykorzystaniem zasobów i potencjału Gminy Kraśnik. Strategia w swojej treści zawiera:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej w zakresie istniejących problemów społecznych oraz zasobów pomocy społecznej, wykonanej zgodnie z przepisami określonymi w art. 16a ustawy o pomocy społecznej;
- 2) prognozę rozwoju sytuacji w zakresie problemów społecznych oraz zasobów pomocy społecznej;
- 3) cele i konkretne zadania do osiągnięcia w określonym czasie;
- 4) rezultaty, które powinny zostać osiągnięte w wyniku realizacji strategii, w szczególności określone poprzez stopień ograniczenia problemów społecznych;
- 5) sposób monitorowania i oceniania postępów w realizacji strategii oraz jej aktualizacji na podstawie wyników tych czynności;
- 6) propozycję lokalnych programów pomocy społecznej, poprzez które strategia będzie realizowana.

Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Kraśnik została przeprowadzona metodą analizy dokumentów statystycznych, tj. sprawozdań MPiPS-03² ze świadczeń pieniężnych i w naturze udzielanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kraśniku w latach 2009-2013, danych statystycznych obrazujących poziom życia mieszkańców oraz rozwój Gminy Kraśnik dostępnych w Banku Danych Lokalnych GUS, analizy zasobów pomocy społecznej gminy,

---

uwzględnieniem profilaktyki programów pomocy społecznej, alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;

² Sprawozdanie MPiPS-03 jest dokumentem statystyki publicznej, obrazującym stan problemów społecznych przez pryzmat świadczeń pieniężnych w naturze i usługach, udzielanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej osobom kwalifikującym się do tych świadczeń po spełnieniu kryteriów ustalonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U.09 Nr 175, poz.1362, z późn.zm.).

która jest sporządzana zgodnie z zaleceniem przepisów ustawy o pomocy społecznej, opinii przedstawicieli lokalnych instytucji zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych oraz opinii przedstawicieli społeczności lokalnej, uzyskanych w trakcie konsultacji społecznych.

Do badania problemów społecznych Gminy Kraśnik zastosowano między innymi wskaźnik kwalifikacji³ do świadczeń pomocy społecznej zakładając, że osoby które skorzystały z pomocy i wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kraśniku są dotknięte różnymi problemami społecznymi, stanowią więc obiektywnie wybraną próbę reprezentatywną spośród wszystkich mieszkańców gminy.

Prognoza zmian społecznych na obszarze gminy opiera się na analizie sytuacji Gminy Kraśnik w kontekście wybranych obszarów problemowych oraz możliwościach rozwiązywania problemów społecznych z uwzględnieniem istniejącej infrastruktury i potencjału społecznego.

W dokumencie Strategii określono cel główny, cele szczegółowe i działania zmierzające do rozwiązania lub zminimalizowania skutków problemów społecznych, zidentyfikowanych na terenie Gminy Kraśnik. Cele strategiczne wyznaczono zgodnie z koncepcją S.M.A.R.T⁴, która zwiększa szansę na ich osiągnięcie. Zgodnie z tą koncepcją sformułowany cele są *szczegółowe* – zawierają konkretny a jednocześnie prosty, jednoznaczny przekaz a ich zrozumienie nie powinno stanowić kłopotu i nie pozostawia miejsca na luźną interpretację, *mierzalne* tj. sformułowany tak, że można liczbowo wyrazić stopień ich realizacji lub przynajmniej umożliwić jednoznaczną "sprawdzalność" tej realizacji, *adekwatne* do możliwości wykonawców, a jednocześnie atrakcyjne dla społeczności pod względem rezultatów, *realne* tj. możliwe do osiągnięcia oraz *terminowe*, określone konkretnym przedziałem czasowym. Realizacja celów strategicznych uwzględnia podstawowe zasady polityki społecznej, w tym zasadę pomocniczości⁵, zasadę szerokiego zasięgu skutków⁶ oraz zasadę partycypacji społecznej⁷.

---

³ Jako wskaźnik kwalifikacji uznano spełnienie kryterium określonego w art.8 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U.09 Nr 175, poz.1362, z późn.zm.).

⁴ **SMART** (akronim od ang. *Simple, Measurable, Achievable, Relevant, Timely defined*, dosł. *sprytny*) – koncepcja formułowania celów w dziedzinie planowania, będąca zbiorem pięciu postulatów dotyczących cech, którymi powinien się charakteryzować poprawnie sformułowany cel.

⁵ **Zasada pomocniczości** (inaczej **zasada subsydiarności**) - jedna z najważniejszych zasad pracy socjalnej, która sprowadza się do poglądu, że obowiązkiem społeczności jest wspomaganie jej części składowych w naturalnym rozwoju. Istotnym założeniem jest zakres tej pomocy: społeczność nie może ingerować w sprawy, z którymi poszczególne jednostki są w stanie poradzić sobie same, lecz jedynie tam, gdzie pomoc jest niezbędna.

⁶ **Zasada szerokiego zasięgu skutków** jako jedna z wielu identyfikowanych w obszarze polityki społecznej zasad nakazuje podejmowanie działań, których pozytywne rezultaty (skutki) będą odczuwalne przez jak największą liczbę odbiorców usług społecznych, bliska zasadzie powszechności.

W sposobie monitorowania i oceniania postępów w realizacji strategii uwzględniono obowiązek prowadzenia statystyki publicznej oraz informowanie przedstawicieli samorządu gminy i społeczności lokalnej o efektach i rezultatach uzyskiwanych w trakcie wdrażania strategii w formie sprawozdań rocznych.

System wdrażania działań strategicznych oparto na propozycji lokalnych programów pomocy społecznej, których zakres może być w każdym momencie wdrażania strategii rozszerzony, jeśli wystąpi uzasadniona potrzeba, a samorząd gminy podejmie stosowną uchwałę.

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kraśnik podlega uchwaleniu w trybie określonym w przepisach o samorządzie gminy, po uprzednim przeprowadzeniu konsultacji społecznych, zgodnie z procedurą określoną w Uchwale Nr XLV/227/2010 Rady Gminy Kraśnik z dnia 17 września 2010 roku w sprawie przyjęcia „Regulaminu konsultacji społecznych w Gminną Radę Działalności Pożytku Publicznego, organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art.3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie”, opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego.

Treść strategii uwzględnia kontekst europejskiej polityki społecznej, a także politykę państwa, w tym cele zawarte w Strategii Rozwoju Kraju 2007- 2020 przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 29 listopada 2006 r. Treść strategii wpisuje się w cele Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020 oraz w treść i założenia Strategii Rozwoju Gminy Kraśnik na lata 2008-2015 przyjętej uchwałą Nr XXI/99/2008 Rady Gminy Kraśnik z dnia 27 czerwca 2008 roku.

---

⁷ **Partycypacja** (z łaciny *particeps* - biorący udział, z ang. *participation* – uczestniczenie) – uczestnictwo, udział jednostek w większej grupie, formacji, projekcie czy instytucji.

3. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Kraśnik

3.1. Położenie geograficzne Gminy

Gmina Kraśnik położona jest w powiecie kraśnickim, w południowo-zachodniej części województwa lubelskiego.

Źródło; <http://www.wikipedia.pl>

Lokalizacja Gminy Kraśnik w Województwie Lubelskim

Źródło; <http://www.wikipedia.pl>

Według danych statystycznych Gmina Kraśnik zajmuje obszar 105,36 km², w tym: 64% stanowią użytki rolne; 31% stanowią użytki leśne.

Obszar Gminy Kraśnik zajmuje 10,48% powierzchni powiatu kraśnickiego. Na terytorium Gminy zlokalizowanych jest 16 sołectw; Dąbrowa-Bór, Karpiówka, Kowalin, Lasy, Mikulin, Pasieka, Pasieka-Kolonia, Podlesie, Słodków Pierwszy, Słodków Drugi, Słodków Trzeci, Spławy Pierwsze, Spławy Drugie, Stróża, Stróża-Kolonia, Suchynia.

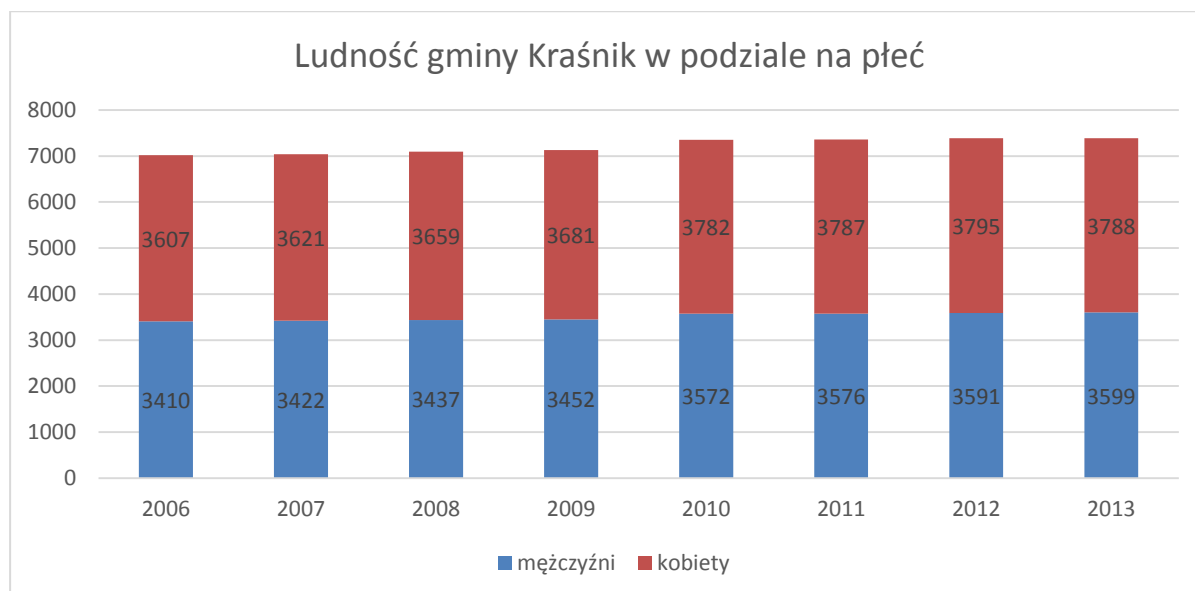
Gmina Kraśnik sąsiaduje z gminami Dzierzkowice, Szastarka, Trzydnik Duży, Urzędów, Wilkołaz, Zakrzówek oraz miastem Kraśnik (gm. miejska). Położenie geograficzne Gminy Kraśnik w niewielkim stopniu wpływa na występowanie problemów społecznych. Gmina ma swoją bogatą tradycję, ukształtowane normy i wartości społeczne, jest obszarem okalającym miasto Kraśnik, w którym zgrupowane są największe zakłady pracy, siedziby władz samorządowych oraz instytucje użyteczności publicznej.

Obwarunkowe położenie Gminy Kraśnik gwarantuje jej mieszkańcom dogodny dostęp do instytucji i urzędów oraz zakładów pracy, w których część mieszkańców gminy znajduje zatrudnienie.

3.2. Sytuacja demograficzna Gminy Kraśnik

Gmina Kraśnik należy do średnich gmin województwa lubelskiego zarówno pod względem obszaru jak i liczby ludności zamieszkującej gminę. W analizowanym okresie liczba ludności zamieszkałej na terytorium Gminy kształtuje się na poziomie powyżej siedmiu tysięcy. W populacji mieszkańców gminy obserwuje się nieznaczną przewagę płci żeńskiej. Szczegółowy obraz populacji prezentuje poniżej zamieszczony wykres.

Wykres 1

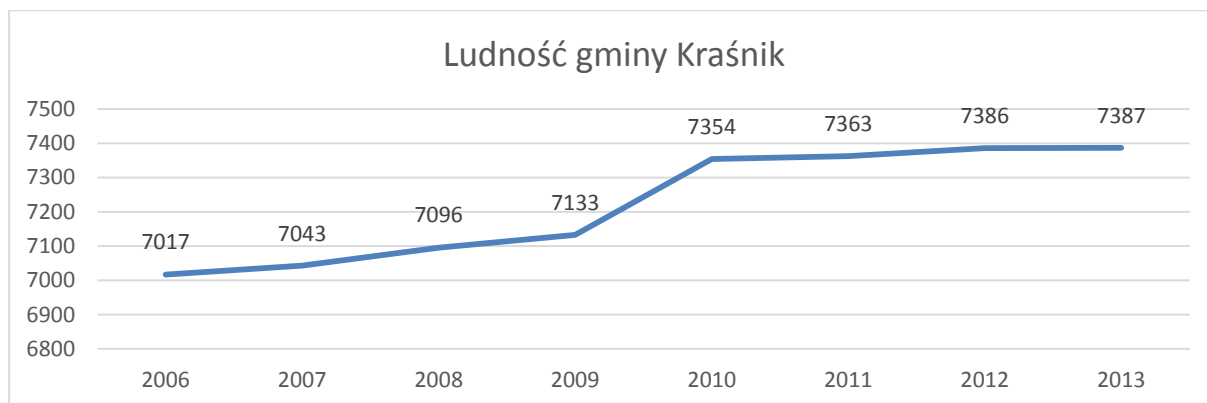

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Według danych statystycznych publikowanych w Banku Danych Lokalnych GUS w Gminie Kraśnik od kilku lat obserwuje się tendencję wzrostową liczby mieszkańców, co jest nie tylko rzadkim zjawiskiem w rejonie województwa lubelskiego (sąsiadujące gminy nie notują takiego zjawiska), ale też kraju.

Szczegółowe wartości tej tendencji pokazuje wykres zamieszczony poniżej.

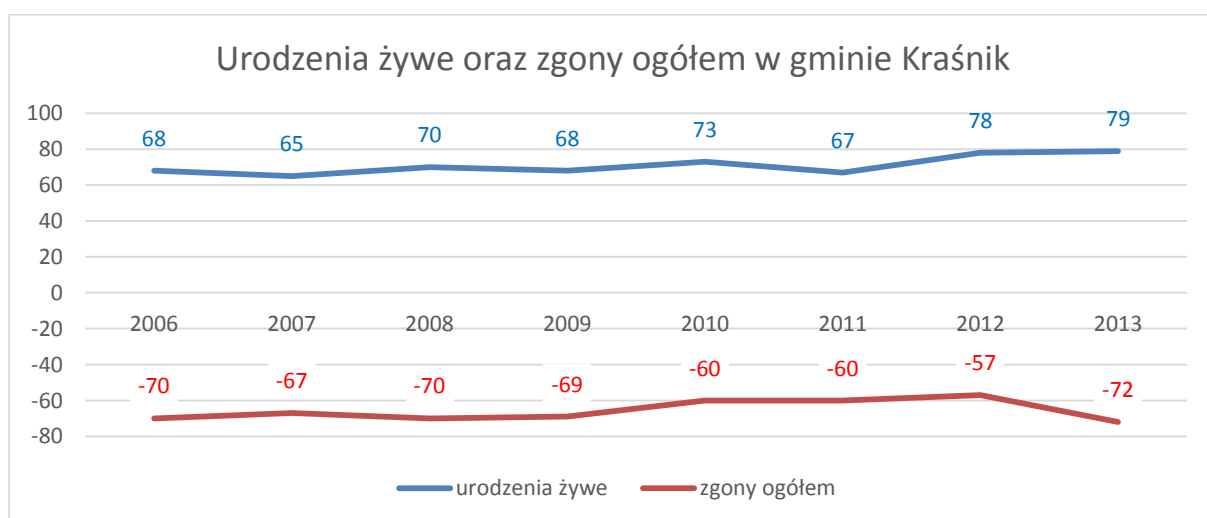
Wykres 2

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zwiększająca się z roku na rok liczba ludności to nie tylko tendencja wzrostowa w zakresie narodzin, ale też utrzymująca się na podobnym poziomie przez kilka ostatnich lat liczba zgonów. Jedynie 2013 rok pokazał nieco większą niż w poprzednich latach wartość, ale przyrost naturalny w 2013 roku (podobnie jak w poprzednich latach) okazał się dodatni - zmarły 72 osoby a urodziło się 79 osób.

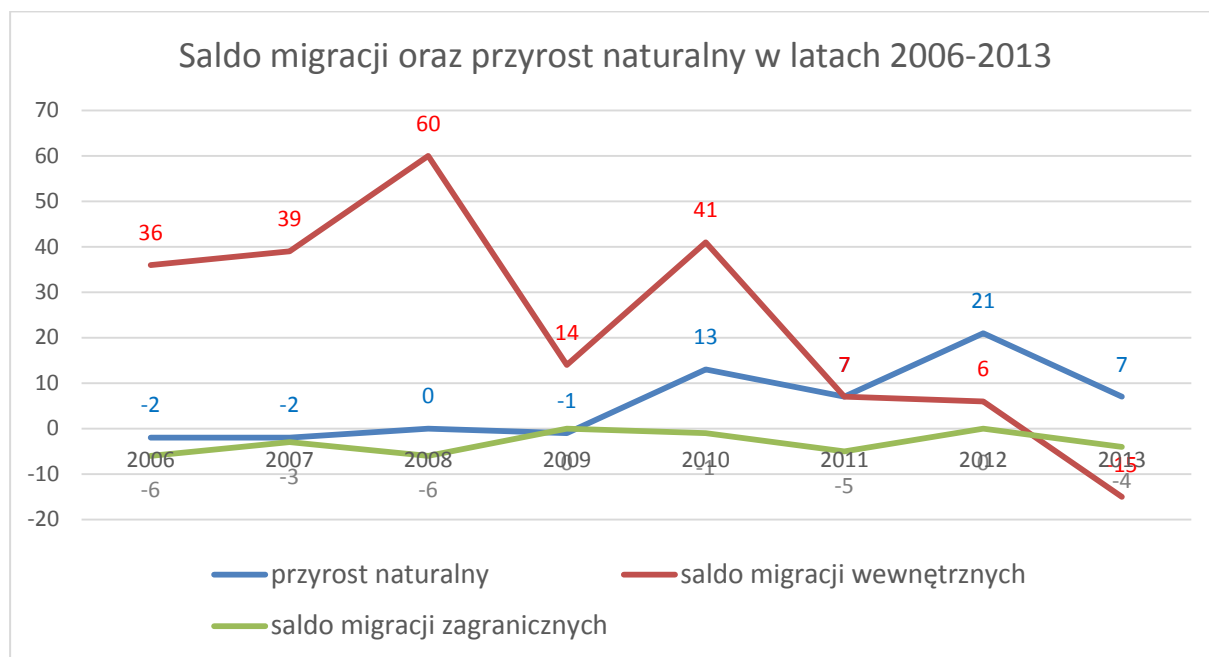
Wykres 3

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Szczegółowy obraz sytuacji demograficznej Gminy Kraśnik ilustruje poniżej zamieszczony wykres, pokazujący nie tylko przyrost naturalny, ale też saldo migracji. Wartości migracji wewnętrznych i zewnętrznych od kilku lat są malejące, co korzystnie wpływa na bilans demograficzny gminy. Jeśli taka tendencja utrzyma się przez kolejne lata Gmina Kraśnik będzie jedną z nielicznych w województwie (a nawet w kraju) o dodatnim bilansie demograficznym, co może wyraźnie sprzyjać jej rozwojowi.

Wykres 4

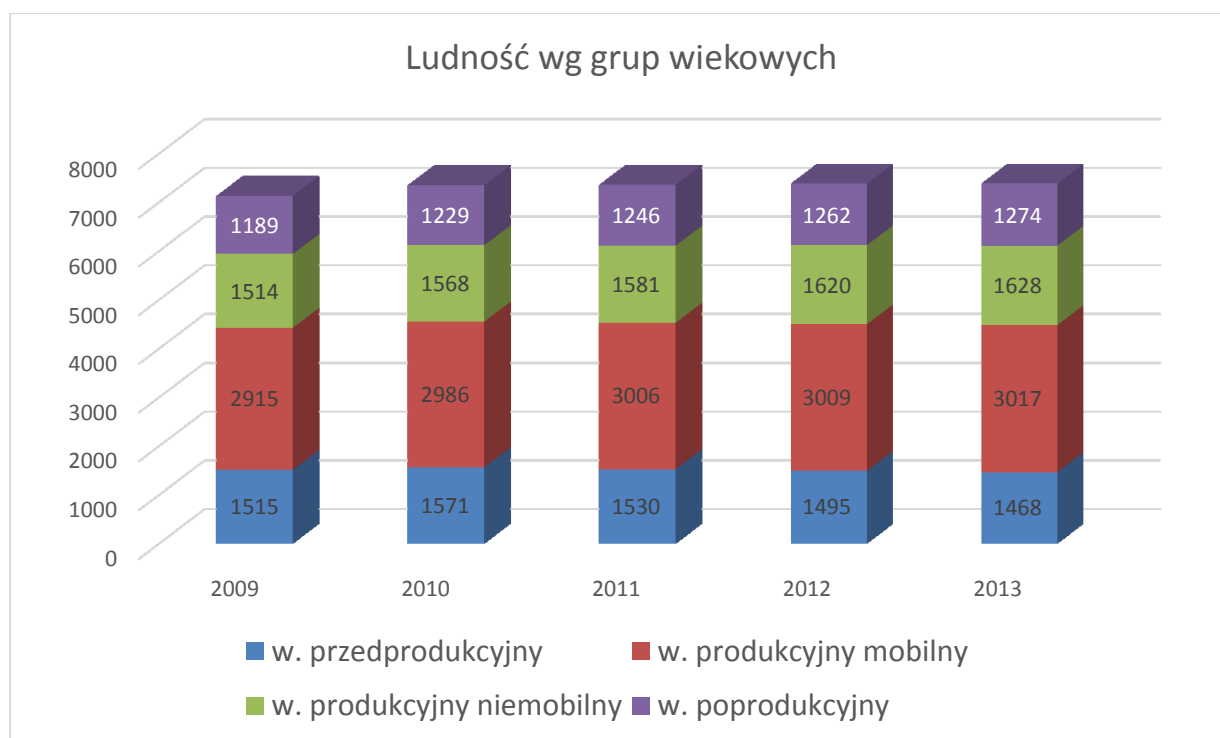

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Pozytywny wymiar prezentuje też analiza grup wiekowych mieszkańców Gminy Kraśnik. W poszczególnych latach najliczniej prezentowana jest grupa ludności mobilnej i jednocześnie aktywnej zawodowo, na kolejnym miejscu grupa ludności w wieku produkcyjnym, ale raczej niemobilnej, prezentującej postawy statyczne tj. przywiązanie do miejsca zamieszkania, chęć wykonywania zatrudnienia blisko miejsca zamieszkania bez konieczności dojazdów czy przeprowadzki.

Znaczącą liczebnie grupę stanowią młodzi mieszkańcy Gminy Kraśnik, wchodzący w wiek aktywności zawodowej oraz młodzież i dzieci. Ta grupa określana mianem mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym stanowi istotny kapitał rozwojowy Gminy.

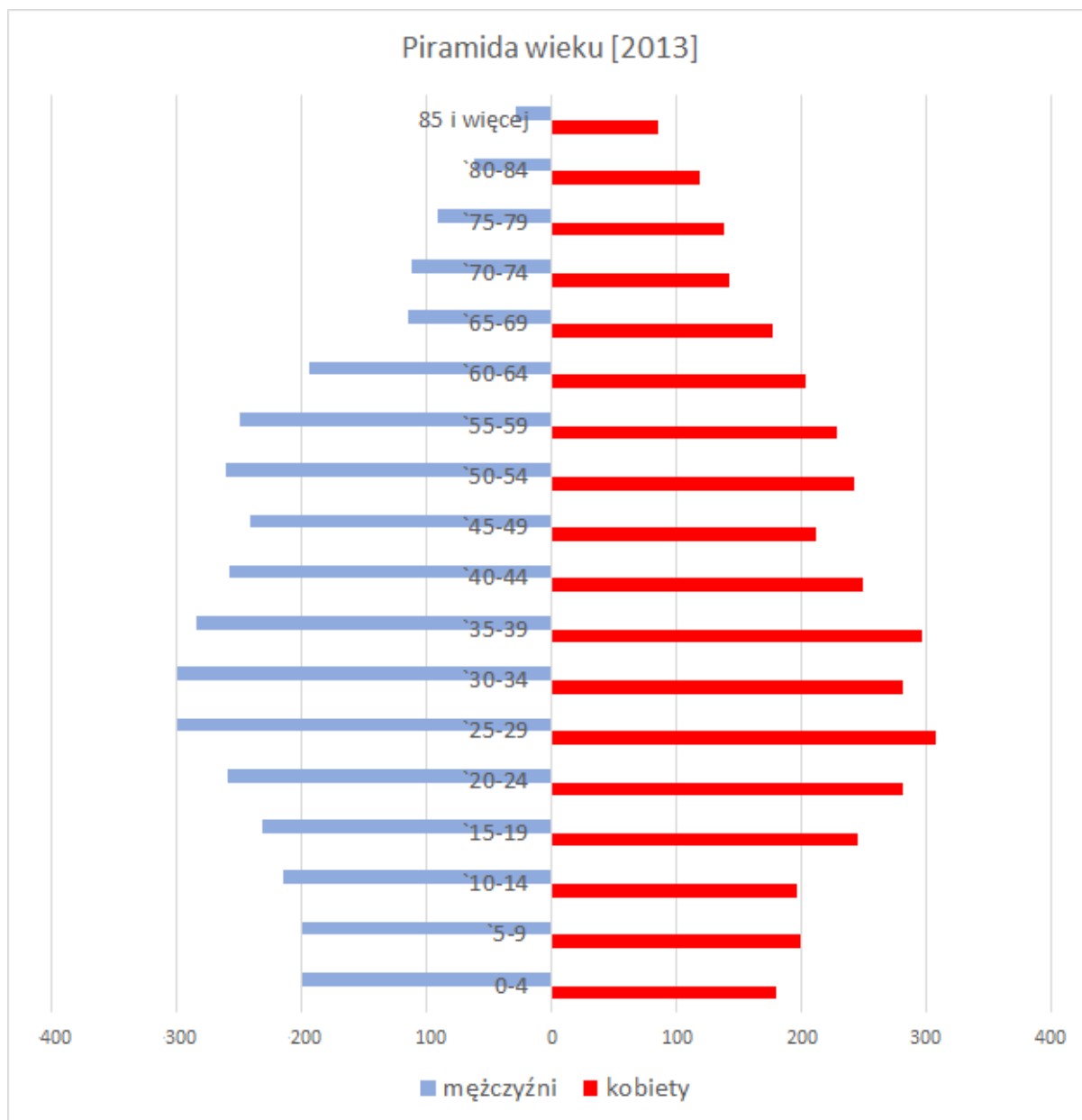
Wykres 5

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Najmniejsza liczebnie w populacji mieszkańców jest grupa osób w wieku poprodukcyjnym, ale w tej grupie pojawia się istotna tendencja wzrostowa, co jest odzwierciedleniem ogólnie obserwowanego zjawiska starzenia się społeczeństwa. Zjawisko to prezentuje zarówno wykres nr 5 jak zamieszczony w dalszej części wykres obrazujący tak zwaną piramidę wieku. Ta ostatnia pokazuje wyraźnie, iż obecnie liczba ludności w najstarszych grupach wiekowych jest najmniejsza, ale przyjmując ogólne tendencje demograficzne, które wskazują na wydłużanie się ludzkiego życia należy spodziewać się, że w Gminie Kraśnik w najbliższych latach populacja najstarszych mieszkańców będzie bardziej liczba niż obecnie, co powoduje konieczność podejmowania stosownych działań osłonowych i wspierających dla poprawy jakości życia mieszkańców w wieku senioralnym. Analiza sytuacji demograficznej wskazuje, że obecne grupy wiekowe obejmujące wiek senioralny już są dość liczne, a z biegiem lat będą liczne jeszcze bardziej. Zarówno mężczyźni jak i kobiety w przedziale wiekowym 60-64 lata to już dzisiaj ok.200 osób w każdej grupie, a kolejne grupy wiekowe stanowią jeszcze bardziej liczną zbiorowość i to zarówno w przedziale 55-60 lat jak i młodszych rocznikach.

Wykres 6

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Sytuacja demograficzna kształtuje nie tylko sytuację ekonomiczną gminy, ale nade wszystko wpływa na sytuację społeczną. Analizując prezentowany materiał można stwierdzić, że Gmina Kraśnik ze względu na swoje położenie oraz dobrą sytuację demograficzną stanowi bezpieczne miejsca do życia i rozwoju, a wielu jej mieszkańców w najbliższym okresie pozostawać będzie na jej obszarze.

Obecną sytuację demograficzną Gminy Kraśnik należy ocenić jako pozytywną. Najliczniej reprezentowane grupy plasują się w przedziałach wiekowych umożliwiających

zawodową i społeczną aktywność, co może być wykorzystane do rozwoju gminy oraz bieżącego rozwiązywania pojawiających się problemów społecznych.

Widoczna dominacja liczbowa mieszkańców w przedziałach wiekowych 20-24 lata oraz 25-29 lat to duża nadzieja na nowe rodziny i kolejne pokolenia mieszkańców. Faktem jest, że zarówno wymienione wyżej grupy jak i inne znajdujące się w przedziałach obejmujących wiek produkcyjny stanowią istotny potencjał gminy, wywierający wpływ na gospodarkę, kształtowanie dochodów gminy oraz wytyczanie kierunków rozwoju.

Pojawiający się powszechnie problem starzejącego się społeczeństwa również w Gminie Kraśnik zwraca uwagę na konieczność organizacji systemu wsparcia oraz zabezpieczania niezbędnych potrzeb dla tej kategorii mieszkańców .

3.3. Sytuacja ekonomiczna mieszkańców Gminy Kraśnik

Gmina Kraśnik, podobnie jak wiele innych gmin lubelszczyzny po zmianach strukturalnych w gospodarce końca XX wieku utrzymała charakter rolniczy⁸. Rolnictwu sprzyjają warunki naturalne: klimat odznaczający się wysokimi średnimi wartościami temperatury powietrza, niezbyt dużymi amplitudami, długim okresem wegetacji, a także dobre gleby lessowe i rędziny.

Na terenie gminy rejestruje się 2428 gospodarstw rolnych. Przeciętna wielkość gospodarstwa wynosi ok. 2,5 ha. W gospodarstwach indywidualnych uprawia się głównie pszenicę, żyto i buraki cukrowe. Charakterystyczne są też: rzepak, chmiel, tytoń i len. Kosztem upraw tradycyjnych w ostatnich latach dużą powierzchnię zajęły plantacje krzewów owocowych (porzeczek i malin) oraz truskawek. Niezbyt dużą rolę odgrywa sadownictwo, natomiast często spotykaną uprawą jest chmiel (Spławy, Suchynia). Znaczącą rolę odgrywa również hodowla zwierząt.

W strukturze użytkowania ziemi w Gminie Kraśnik przeważają grunty orne, zajmujące prawie 54% powierzchni gminy. W strukturze użytkowania ziemi dużą powierzchnię zajmują lasy. Jest to najbardziej lesista gmina leżąca w całości na Wyżynie Lubelskiej (30%).

Główną funkcją Gminy Kraśnik w obszarze rolnictwa jest i planuje się, że będzie nadal produkcja żywności, uzupełnianą natomiast rekreacją.

Gmina Kraśnik nie posiada większych zakładów przemysłowych. Na terenie gminy szczególna rola przypada firmom małym. Przemysł na terenie Gminy Kraśnik do niedawna reprezentowały przede wszystkim cegielnie. Poziom produkcji określała koniunktura na materiały budowlane. Po recesji końca lat 80-tych w połowie lat 90-tych nastąpił ponowny wzrost produkcji. Z uwagi na liczbę cegielni są one jednym z większych pracodawców w Gminie Kraśnik. Na stałe w cegielniach zatrudnionych jest ok. 50 pracowników, jednak co roku w sezonie produkcyjnym przypadającym na okres od maja do października znajduje tu zatrudnienie ok. 1000 osób. Okolice Kraśnika są prawdziwym cegielnianym zagłębiem. W chwili obecnej w Gminie Kraśnik funkcjonuje 9 cegielni, pozostałe znajdują się w Kraśniku.

---

⁸ <http://www.gminakrasnik.pl/index.php/gospodarka/rolnictwo>

Niezmienna od lat technologia i dobrej jakości glina lessowa sprawiają, że wytwarzany produkt o dobrych parametrach mimo upływu lat nadal jest podstawowym materiałem stosowanym w budownictwie i stanowi pewną gwarancję dla rozwoju Gminy.

Na terenie Gminy Kraśnik notuje się istotny wzrost liczby podmiotów gospodarczych, zwłaszcza w sektorze prywatnym. Przetawiona poniżej tabela prezentuje obrazujące ten stan liczby, wskazując, iż w latach 2006-2013 przybyło ok.130 prywatnych podmiotów gospodarczych.

Tabela 1

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON								
Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Podmioty wg sektorów własnościowych								
podmioty gospodarki narodowej ogółem	277	289	299	334	368	364	379	407
sektor publiczny - ogółem	6	6	6	6	6	6	6	6
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	5	5	5	5	5	5	5	5
sektor prywatny - ogółem	271	283	293	328	362	358	373	401
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	220	229	238	275	306	301	315	340
sektor prywatny - spółki handlowe	8	8	8	8	9	11	11	13
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	1	0	0	0	0	0	0
sektor prywatny - spółdzielnie	1	2	2	2	2	2	2	2
sektor prywatny - fundacje	1	1	1	1	1	1	1	1
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	8	9	9	9	10	11	11	11

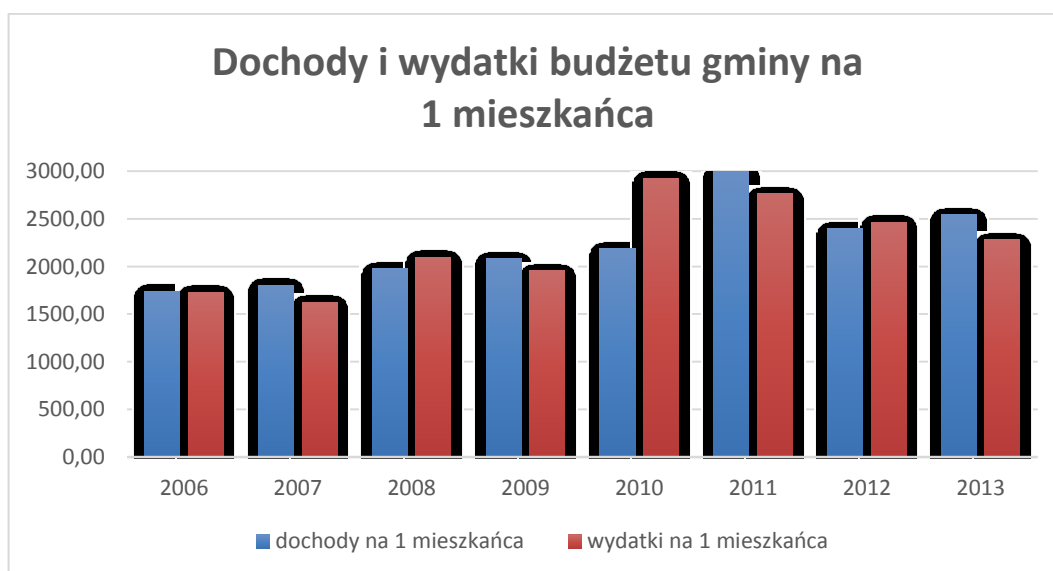
Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Z roku na rok rośnie też liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na własny rachunek - w latach 2006-2013 jest to wzrost o 120 osób, co może wskazywać na korzystną dla tego rodzaju podmiotów koniunkturę gospodarczą.

Powyższy opis pokazuje, że sytuacja gospodarcza gminy uzależniona jest nie tylko od rolnictwa ale też rozwoju sektora prywatnego. Na poziom rozwoju wpływa nie tylko zysk wypracowany przez gospodarstwa rolne, ale też przez osoby fizyczne prowadzące inną niż rolnicza działalność gospodarczą. Wzrost liczby podmiotów gospodarczych generujących miejsca pracy może świadczyć o sprzyjających warunkach do rozwoju gminy oraz poprawie statusu materialnego jej mieszkańców.

Obraz sytuacji ekonomicznej Gminy Kraśnik można oceniać też na podstawie informacji o dochodach i wydatkach budżetu gminy na zadania publiczne.

Wykres 7

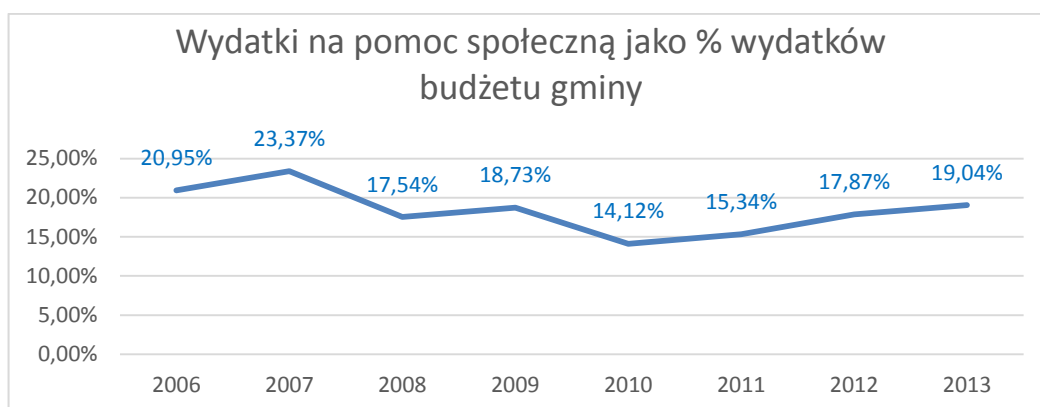

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Poziom dochodów i wydatków budżetu gminy pokazuje tendencję wzrostową. Najwyższe wartości budżetu w obydwu kategoriach (dochody i wydatki) notowano w 2010 roku oraz 2011 roku. W 2012 roku wartości w obydwu kategoriach były niższe niż w poprzednich latach, ale tendencja wzrostowa ponownie pojawiła się również w 2013 roku, chociaż poziom dochodów był nieco wyższy od poziomu wydatków, co może świadczyć zarówno o decyzjach oszczędnościowych na poziomie samorządu jak i o pełnym zabezpieczeniu potrzeb społecznych mieszkańców.

Analiza sytuacji ekonomicznej mieszkańców Gminy Kraśnik wykonana w oparciu o materiał statyczny wskazujący poziom wydatków gminy na pomoc społeczną mogłaby wskazywać na poprawę jakości życia mieszkańców, bowiem skala wydatków na przestrzeni ostatnich lat maleje, co obrazuje poniższy wykres. Jest to jednak udział procentowy wydatków w stosunku do pozostałych kwot, które na poziomie samorządu Gminy Kraśnik z roku na rok stanowią większą wartość, zmniejszając tym samym procentowy udział środków na pomoc społeczną w stosunku do całości budżetu.

Wykres 8

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wzrost kwot poniesionych wydatków poniesionych na pomoc społeczną wskazuje inny obraz sytuacji ekonomicznej mieszkańców Gminy Kraśnik, co prezentuje poniżej zamieszczony wykres.

Wykres 9

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W ciągu minionych sześciu lat poziom wydatków socjalnych zwiększył się kwotowo o ponad siedemset tysięcy złotych, co pokazuje, że sytuacja ekonomiczna mieszkańców nie jest jeszcze stabilna, a wielu mieszkańców wymaga społecznego wsparcia.

Podobną ocenę sytuacji ekonomicznej Gminy Kraśnik zawierają dokumenty strategiczne na lata 2006-2013. W nich wiele uwagi poświęca się kierunkom rozwoju gminy a jako przyczynę ograniczającą pełny rozwój Gminy wskazuje się:

- a) brak polityki rolnej pozwalającej na preferowanie rozwoju gospodarstw rolnych,
- b) brak rynków zbytu dla rolnictwa,
- c) nie rozwinięte przetwórstwo rolno – spożywcze i przechowalnictwo,
- d) niewystarczające wyposażenie wiejskich jednostek osadniczych w urządzenia infrastruktury społecznej i technicznej,
- e) słabo wypromowane atrakcje turystyczne gminy,
- f) słabo rozwiniętą działalność agroturystyczną,
- g) niewystarczający udział małej przedsiębiorczości w gospodarce gminy,
- h) małe zainteresowanie inwestorów zewnętrznych.

Do wskazanych powyżej przyczyn można dołączyć jeszcze niestabilne warunki ekonomiczne na poziomie całego kraju, co nie pozostaje bez wpływu na planowanie i realizację działań w samorządzie lokalnym.

3.4. Sytuacja mieszkaniowa w Gminie Kraśnik

Sytuacja mieszkaniowa w Gminie Kraśnik może być analizowana na podstawie informacji zawartych w Banku Danych Lokalnych GUS, które zostały przedstawione w poniżej zamieszczonej tabeli.

Tabela 2

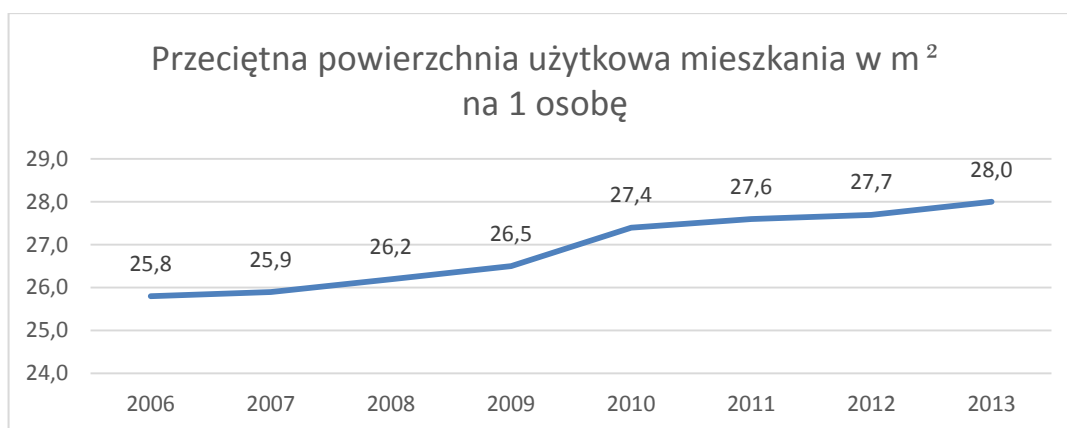
ZASOBY MIESZKANIOWE GMINY KRAŚNIK									
	Jednostka miary	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zasoby mieszkaniowe wg form własności									
Zasoby mieszkaniowe gmin (komunalne)									
mieszkania ogółem									
mieszkania	-	-	-	-	1	-	-	-	2
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	-	-	-	66	-	-	-	104
Zasoby mieszkaniowe									
Ogółem									
mieszkania	-	1978	1996	2025	2047	2107	2120	2132	2148
lżby	-	8138	8224	8397	8523	9243	9313	9382	9467
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	180753	182683	186190	188982	201480	203182	204731	207056

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Jak widać w zestawieniu komunalne zasoby gminy są niewielkie, stanowią tylko dwa lokale mieszkalne o powierzchni 104 m². Gmina nie prowadzi mieszkań o charakterze socjalnym.

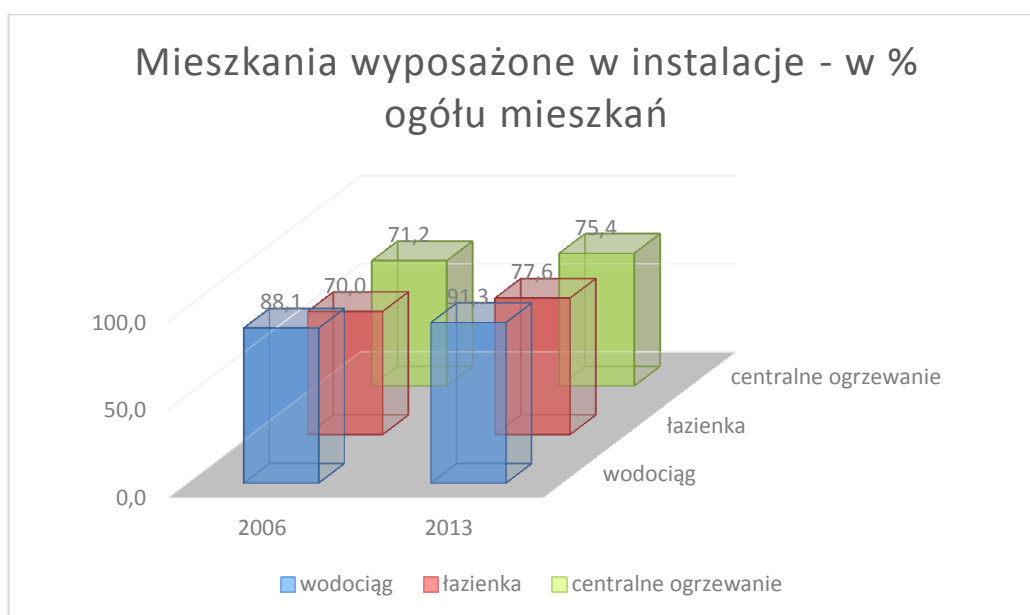
Podstawę mieszkalnictwa stanowi tradycyjne budownictwo jednorodzinne, będące własnością mieszkańców gminy. Zasoby mieszkaniowe zwiększają się z roku na rok, nie tylko pod względem liczby mieszkań, ale też powierzchni użytkowej oraz standardów wyposażenia i użytkowania, co prezentują zamieszczone dalej wykresy.

Wykres 10

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wykres 11

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Standard mieszkalnictwa indywidualnego w Gminie Kraśnik jest dość dobry i ciągle zmienia się na lepszy. Obecnie ponad 90% mieszkań korzysta z dostępu do wodociągu i wody bieżącej, ponad 77% mieszkań wyposażonych jest w łazienki i urządzenia sanitarne, ponad 75% mieszkań korzysta z centralnego ogrzewania. Mimo, że potrzeby mieszkaniowe, zwłaszcza wśród najmłodszych, wchodzących w dorosłe życie mieszkańców nie zawsze są zaspokojone, to sytuację mieszkaniową Gminy Kraśnik należy ocenić jako dobrą.

3.5. Ochrona zdrowia mieszkańców Gminy Kraśnik

Opieka zdrowotna dla mieszkańców Gminy Kraśnik realizowana jest w jednej niepublicznej placówce podstawowej opieki zdrowotnej. Jak wynika z danych statystycznych dostępność do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej jest zapewniona w formie porad ambulatoryjnych oraz praktyk lekarskich świadczonych bezpośrednio mieszkańcom gminy w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia.

Tabela 3

PODSTAWOWA OPIEKA ZDROWOTNA W GMINIE KRAŚNIK									
	Jednostka miary	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
PRZYCHODNIE - AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA (STAN W DNIU 31 XII)									
Przychodnie									
Ogółem	-	1	1	1	1	1	1	1	1
niepubliczne	-	1	1	1	1	1	1	-	-
praktyki lekarskie na wsi	liczba	2	2	2	2	2	1	1	1
przychodnie na 10 tys. ludności	-	1	1	1	1	1	1	1	1
Podstawowa opieka zdrowotna - porady									
Ogółem	liczba	10895	10512	9187	9946	11868	10079	9523	10778

Jak pokazuje zestawienie liczba udzielonych porad waha się nieznacznie w poszczególnych latach, ale nie pokazuje niepokojących tendencji wzrostowych, co może być oznaką stabilnej sytuacji zdrowotną mieszkańców gminy.

Posiadany materiał statystyczny nie pozwala na przedstawienie szczegółowej diagnozy w zakresie istniejących schorzeń, ich natężenia i skutków dla rozwoju Gminy Kraśnik. Ten obszar wymaga pogłębionej diagnozy, która może być wykonana przed opracowaniem gminnych programów profilaktycznych i osłonowych w zakresie ochrony zdrowia.

Pewien obraz sytuacji zdrowotnej mieszkańców może odzwierciedlać liczba świadczeń finansowych z pomocy społecznej udzielonych osobom i rodzinom w najtrudniejszej sytuacji bytowej, chorym i niepełnosprawnym. Konieczność podjęcia

leczenia, rekonwalescencji i rehabilitacji stanowią jeden z powodów przyznania pomocy wielu innym osobom wspieranym przez system pomocy społecznej Gminy Kraśnik.

Tabela 4

Zasiłki okresowe z powodu długotrwałej choroby

Rok	Liczba świadczeniobiorców	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Wartość świadczeń w złotych
2009	6	18	6	24	7 408
2010	3	11	3	19	4 758
2011	3	9	2	8	3 556
2012	3	8	3	10	2 376
2013	3	9	3	6	2 705

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Tabela 5

Zasiłki okresowe z powodu niepełnosprawności

Rok	Liczba świadczeniobiorców	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Wartość świadczeń w złotych
2009	6	17	6	25	5 117
2010	5	20	5	18	5 936
2011	2	11	2	7	4 894
2012	3	15	3	13	3 915
2013	4	11	4	17	3 764

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Świadczenia finansowe udzielane osobom z problemami zdrowotnymi i niepełnosprawnością wskazują na istotny problem, jakim są niskie dochody, ograniczające możliwość samodzielnego radzenia sobie z problemami w powrocie do zdrowia i pełnej sprawności.

3.6. Identyfikacja problemów społecznych na obszarze Gminy Kraśnik

W świetle przedstawionych w poprzednich rozdziałach informacji sytuację mieszkańców Gminy Kraśnik można ocenić jako stabilną, ale wymagającą koncentracji na osobach i grupach społecznych dotkniętych brakiem stałych dochodów umożliwiających zaspokojenie ważnych potrzeb. Mieszkańcy gminy borykają się też z wieloma innymi problemami i trudnościami życia codziennego, co ogranicza a czasem uniemożliwia funkcjonowanie społeczne. Jakość i poziom życia mieszkańców jest jednym z czynników decydujących o zrównoważonym rozwoju gminy. Wśród mieszkańców gminy można zidentyfikować wiele istotnych problemów, które ten rozwój hamują. Szczegółowy opis tych dolegliwości społecznych zawiera niniejszy rozdział.

3.6.1. Charakterystyka głównych problemów społecznych

Szczegółowa charakterystyka problemów społecznych występujących na terenie gminy jest wynikiem analizy dokumentów statystycznych gromadzonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kraśniku.

Analizie poddano dokumentację opisującą pięcioletni horyzont czasowy, biorąc pod uwagę liczbę rodzin objętych poszczególnymi formami wsparcia, liczbę osób w tych rodzinach, w wybranych przypadkach także liczbę udzielonych świadczeń. Za najbardziej istotne dla identyfikacji problemów społecznych uznano wartości liczbowe obrazujące liczbę osób i rodzin uznając, że osoby i rodziny korzystające z różnego typu wsparcia stanowią istotną grupę reprezentatywną, bowiem reprezentują tę część mieszkańców gminy, która dotknięta jest różnego rodzaju problemami społecznymi.

Obraz problemów społecznych, wynikający z analizy materiałów jakimi dysponuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kraśniku ujęto w zestawienia tabelaryczne, niektóre zilustrowano wykresami. Jedną z ważniejszych informacji o sytuacji problemowej mieszkańców jest liczba rodzin objętych pomocą społeczną.

Dane statystyczne wskazują szczegółowo liczbę rodzin zakwalifikowanych do świadczeń pomocy społecznej bez względu na liczbę rodzaj i źródła finansowania świadczeń, co prezentuje dalej zamieszczona tabela.

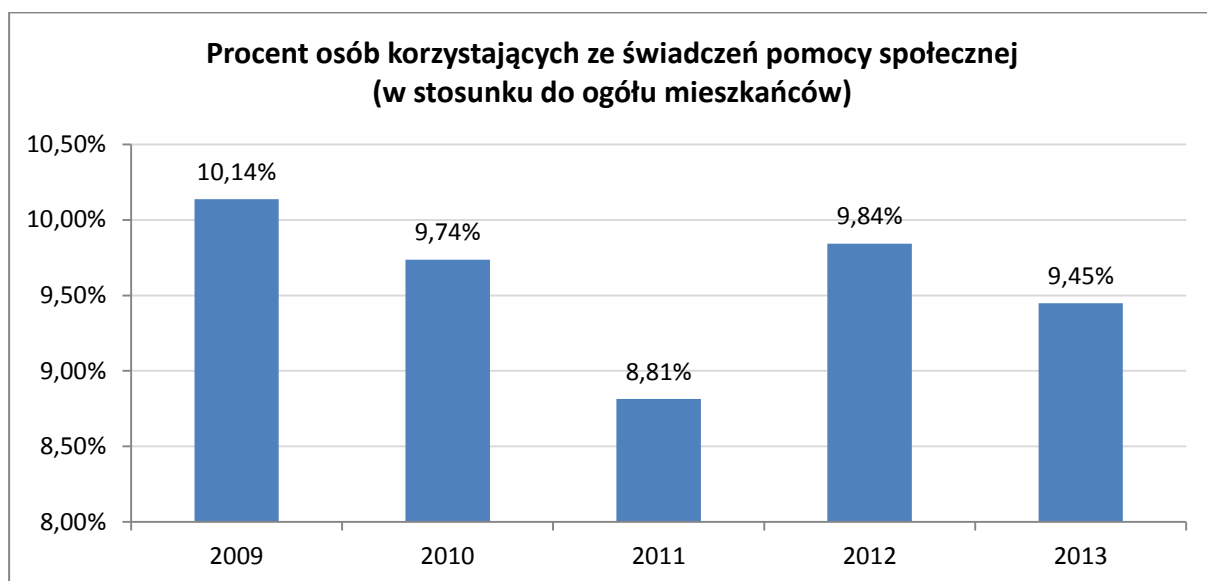
Tabela 6

Ogólna liczba rodzin objętych pomocą społeczną w gminie Kraśnik		
Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2009	207	723
2010	210	716
2011	192	649
2012	216	727
2013	216	698

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Poddany analizie okres pokazuje, że liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej na terenie Gminy Kraśnik nieznacznie wzrasta, maleje zaś liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy, co pokazuje poniżej zamieszczony wykres.

Wykres 12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniach MPiPS-03 oraz informacjach zawartych w Banku Danych Lokalnych GUS

Przedstawiona na wykresie sytuacja może być przejawem poprawy warunków ekonomicznych najmniej zamożnych mieszkańców gminy. Jest to jednak ostrożny wniosek z uwagi na fakt, że wciąż znaczny odsetek mieszkańców korzysta z pomocy, otrzymując głównie świadczenia finansowe.

Analizując inne wartości w dokumentach statystycznych GOPS zaobserwowano liczne działania adresowane do osób nie posiadających własnych dochodów lub posiadających dochody nie wystarczające w pełni na zaspokojenie najpilniejszych potrzeb życiowych. Problemy tego typu rodzin zdefiniowano w kategoriach „ubóstwa”. Liczbę tych rodzin oraz osób żyjących w tych rodzinach prezentuje poniższa tabela.

Tabela 7

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa		
Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2009	148	551
2010	153	555
2011	134	475
2012	161	525
2013	146	459

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Podobnie jak poprzednio prezentowane wartości, również informacje z tabeli nr 9 pokazują malejącą liczbę osób, które korzystały z pomocy społecznej nie mając własnych środków do życia, co jest dość optymistycznym prognozykiem na przyszłość. Oznacza bowiem, że poziom życia mieszkańców Gminy Kraśnik poprawia się z roku na rok.

Świadczenia realizowane na rzecz mieszkańców w dużej mierze obejmują pomoc finansową. Należą do niej zasiłki stałe i okresowe, przyznawane osobom i rodzinom nie posiadającym własnych dochodów lub posiadającym dochody poniżej ustawowo określonego progu dochodowego.

Tabela 8

Zasiłki stałe					
Rok	Liczba świadczeniobiorców (w tym samotnie gospodarujących)	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Wartość świadczeń w złotych
2009	16(13)	189	15	17	63 445
2010	14(12)	134	13	14	40 771
2011	10(10)	100	10	10	29 746
2012	14(12)	146	14	16	47 683
2013	21(16)	175	21	29	68 332

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Zasiłki stałe stanowią wsparcie dla tych mieszkańców gminy, którzy nie posiadają własnych dochodów, a ich wiek lub stan zdrowia uniemożliwia podejmowanie zatrudnienia. Na przestrzeni pięciu lat liczba świadczeniobiorców zwiększyła się nieznacznie, kwota wypłacanych świadczeń wzrosła w tym okresie o prawie 5 tysięcy złotych. Analiza świadczeniobiorców zasiłków stałych pokazuje też zwiększającą się z roku na rok liczbę osób samotnie gospodarujących, dla których zasiłek stały jest często jedynym wsparciem w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych.

Trudności finansowe mieszkańców potwierdza też liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych okresowo. W tej kategorii świadczeniobiorców także obserwuje się tendencję wzrostową.

Szczegółowe informacje o liczbie zasiłkobiorców oraz wartościach wypłacanych świadczeń prezentuje poniższa tabela .

Tabela 9

Zasiłki okresowe ogółem					
Rok	Liczba świadczeniobiorców	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Wartość świadczeń w złotych
2009	59	186	59	199	55 908
2010	63	249	63	209	74 998
2011	57	223	55	170	67 221
2012	67	247	67	199	74 881
2013	65	227	61	169	79 149

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Na przestrzeni pięciu lat liczba świadczeniobiorców nieznacznie wzrosła, podobnie jak kwota świadczeń. Stale zwiększająca się liczba rodzin oraz większa wartość udzielonych świadczeń są odzwierciedleniem trudności finansowych spowodowanych brakiem możliwości zarobkowania, koniecznością ponoszenia wydatków na leczenie w związku z chorobą oraz koniecznością ponoszenia innych ważnych wydatków co nie tylko zmniejsza możliwość zaspokajania życiowych potrzeb, ale także ogranicza możliwość inwestowania w rozwój potencjału mieszkańców gminy oraz w przyszłość młodego pokolenia.

Osoby uprawnione do korzystania z zasiłków okresowych można zakwalifikować do kilku podkategorii ze względu na powód, jaki uprawnia do świadczeń. W Gminie Kraśnik najczęstszym powodem do okresowego wsparcia finansowego było bezrobocie.

Tabela 10

Zasiłki okresowe z powodu bezrobocia

Rok	Liczba świadczeniobiorców	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Wartość świadczeń w złotych
2009	47	145	47	144	43 383
2010	55	213	55	172	74 998
2011	52	203	51	155	58 771
2012	61	224	61	176	68 590
2013	58	207	55	147	72 680

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Liczba rodzin korzystających z zasiłków okresowych, w których co najmniej jedna osoba w wieku aktywności zawodowej pozostaje bez zatrudnienia nieznacznie wzrasta z roku na rok. W 2013 roku było to 55 rodzin liczących 147 osób, tj. 1,9 % mieszkańców Gminy Kraśnik.

Znaczącą wyższą jest ogólna liczba rodzin z problemem bezrobocia objętych kompleksowymi formami wsparcia w ramach pomocy społecznej na terenie Gminy Kraśnik.

Tabela 11

Ogólna liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu bezrobocia		
Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2009	100	369
2010	105	366
2011	108	370
2012	123	413
2013	120	395

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Problem bezrobocia potwierdzają też statystyki Powiatowego Urzędu Pracy w Kraśniku. Według danych tej instytucji w Gmina Kraśnik na koniec grudnia 2013 roku notowano 638 osób bezrobotnych, a liczba osób bezrobotnych wykazuje tendencję wzrostową, co obrazuje tabela i wykres zamieszczony na kolejnej stronie.

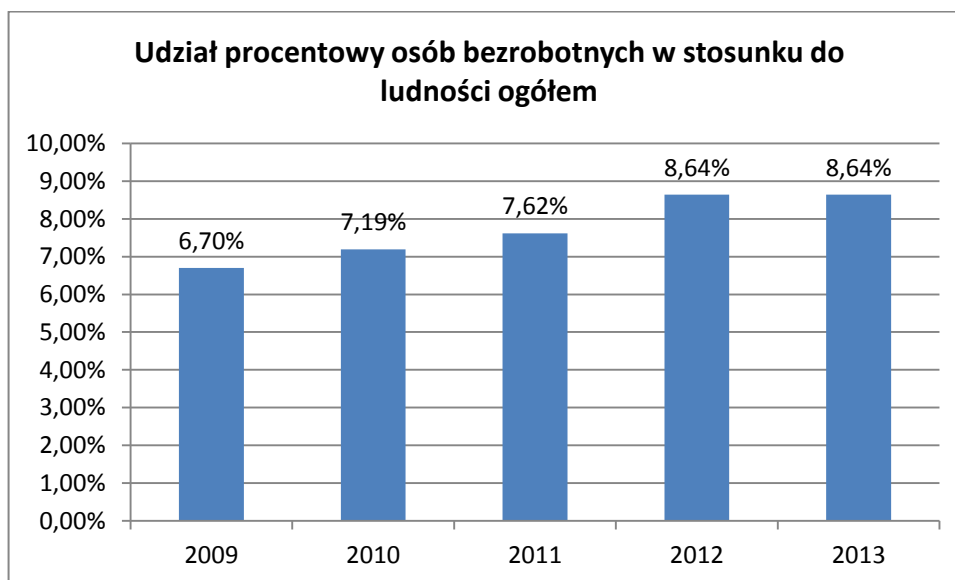
Tabela 12

Liczba osób bezrobotnych w Gminie Kraśnik

ROK	2009	2010	2011	2012	2013
Kwartał I	482	492	537	648	657
Kwartał II	385	528	465	596	577
Kwartał III	382	438	495	568	579
Kwartał IV	478	529	561	638	638

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Kraśniku

Wykres 13

Źródło: Bank danych lokalnych GUS

Wśród świadczeniobiorców GOPS Kraśnik istotnie zaznacza się liczba rodzin, w których co najmniej jedna z osób jest dotkniętą niepełnosprawnością. Wprawdzie liczba tych jest zmienna, ale jest istotnym wskaźnikiem dla badanej sytuacji społecznej. Zamieszczone poniżej zestawienie pokazuje liczbę osób z niepełnosprawnością, których sytuacja ekonomiczna rodzi konieczność wsparcia finansowego z przeznaczeniem na zaspokojenie istotnych potrzeb życiowych.

Tabela 13

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności		
Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2009	64	174
2010	68	204
2011	63	193
2012	58	188
2013	68	207

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Podobnie jest z diagnozą sytuacji zdrowotnej mieszkańców Gminy Kraśnik. Analiza tego problemu wykonana przez pryzmat świadczeniobiorców pomocy społecznej nie stanowi informacji, która odzwierciedla problemy zdrowotne mieszkańców gminy, ale jest jedyną, którą można potraktować jako sygnał o niedoborach finansowych osób zmuszonych do podjęcia długotrwałego i kosztownego leczenia.

Tabela 14

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu długotrwałej choroby		
Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2009	73	204
2010	74	212
2011	58	166
2012	61	187
2013	55	146

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

W rodzinach mieszkających na terenie Gminy Kraśnik daje się zauważyć problem uzależnienia od alkoholu oraz związane z nim niepożądane zachowania społeczne. Dokumenty statystyczne pokazują nieliczne przypadki rodzin, w których pojawia się ten problem, ale skutki uzależnień nawet w niewielkiej grupie są odczuwalne jako destrukcyjne dla funkcjonowania rodzin, tym bardziej, że w rodzinach z problemem alkoholowym pojawia się często przemoc, przestępstwa i inne problemy zagrażające trwałości rodziny oraz wychowującym się w rodzinach dzieciom i młodzieży. Przedstawione dalej zestawienie tabelaryczne prezentuje obraz występujących w rodzinach problemów związanych z nadużywaniem alkoholu.

Tabela 15

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu		
Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2009	3	4
2010	1	1
2011	1	1
2012	4	18
2013	4	13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

W Gminie Kraśnik nie jest jeszcze szczegółowo rozpoznany problem przemocy. Sytuacja zmienia się na skutek działania Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego, który jest odpowiedzialny za wdrażanie procedury „Niebieska Karta” wobec osób doświadczających przemocy oraz sprawców przemocy. Powołany Zarządzeniem Wójta Gminy Kraśnik Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie rozpoczął swoją pracę przed dwoma laty. Rezultatem działań Zespołu jest podejmowanie interwencji w sprawach przemocy oraz projektowanie działań profilaktycznych zmierzających do ograniczenia skutków przemocy w rodzinach. Jak pokazuje dwuletnia praktyka Zespołu, problem przemocy daje się zauważyć na terenie gminy sporadycznie. W 2012 roku podjęto procedurę Niebieskiej Karty na rzecz 3 rodzin liczących 10 osób w rodzinach, zaś w 2013 roku na rzecz 19 rodzin liczących 55 osób. Rozpoznawanie przemocy oraz rezultaty działań interwencyjnych i profilaktycznych będą przedmiotem dalszych działań merytorycznych Zespołu Interdyscyplinarnego.

Problemem, który rysuje się na terenie Gminy Kraśnik przez pryzmat wsparcia udzielanego przez GOPS jest dość trudna sytuacja emerytów i rencistów.

Tabela 16

Liczba rodzin emerytów i rencistów objętych pomocą (w tym samotnie gospodarujących)		
Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2009	47	127
2010	43	102
2011	40	98
2012	37	114
2013	32	83

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Emeryci i renciści Gminy Kraśnik to osoby o najniższych świadczeniach z ubezpieczenia społecznego, często schorowani i niepełnosprawni, wymagający kompleksowego wsparcia w systemie lokalnym.

Osoby w wieku senioralnym wymagający stałej opieki i pielęgnacji mogą zamieszkać w domach pomocy społecznej, jednak są zobowiązani do ponoszenia dość dużej odpłatności za pobyt w tych domach. Ich dochody są niższe niż pełny koszt utrzymania, co sprawia, że gmina obowiązana jest partycypować w kosztach pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej poza obszarem gminy.

Liczba mieszkańców Gminy Kraśnik zamieszkująca w domach pomocy społecznej zwiększa się corocznie, co prezentuje poniższe zestawienie.

Tabela 17

Dofinansowanie gminy za pobyt osób skierowanych do domów pomocy społecznej

Rok	Liczba świadczeniobiorców	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Wartość dofinansowania w złotych
2009	5	51	5	5	62 798
2010	5	47	5	5	71 465
2011	6	51	6	7	81 008
2012	9	67	9	9	113 296
2013	11	82	11	11	133 183

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Proporcjonalnie do liczby mieszkańców oraz czasokresu pobytu w domach pomocy społecznej rosną też wydatki gminy związane z kosztem utrzymania mieszkańców w domach pomocy społecznej. Odpłatność gminy za pobyt mieszkańców w ciągu minionych pięciu lat wzrosła ponad dwukrotnie przy jedenastu skierowanych do domów pomocy społecznej osobach. Stanowi to znaczne obciążenie dla budżetu gminy i wymaga podjęcia starań zmierzających z jednej strony do zabezpieczenia środków finansowych na ten cel, z drugiej zaś do poszukiwania rozwiązań ograniczających konieczność kierowania osób wymagających wsparcia w wieku senioralnym do placówek instytucjonalnych.

3.6.2. Problemy rodzin wychowujących dzieci

Warunki funkcjonowania rodzin na terenie Gminy Kraśnik, proces wychowania młodego pokolenia oraz status materialny rodzin są szczególnie ważnym zagadnieniem w lokalnej polityce społecznej. Przejawia się to w działaniach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Szkół, Przedszkoli oraz innych podmiotów lokalnych odpowiedzialnych za wspieranie rodzin w wypełnianiu podstawowych funkcji społecznych. Według danych GOPS w Kraśniku wsparciem obejmowano liczną grupę rodzin wychowujących dzieci. Szczegółowy wykaz rodzin objętych wsparciem w okresie minionych lat przedstawiony został w poniższej tabeli.

Tabela 18

Liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną		
Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2009	129	607
2010	123	563
2011	114	521
2012	125	575
2013	114	517

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

W porównaniu do ogółu rodzin objętych wsparciem systemu pomocy społecznej liczba rodzin z dziećmi stanowi znaczący procent co pokazuje poniższe zestawienie.

Tabela 19

Procent rodzin z dziećmi w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy

Rok	Liczba rodzin	W tym liczba rodzin z dziećmi	%
2009	148	129	87
2010	153	123	80
2011	134	114	85
2012	161	125	77
2013	146	114	78

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

W rodzinach objętych różnorodnym wsparciem żyje blisko 9 %⁹ mieszkańców Gminy Kraśnik. Udzielane rodzinom wsparcie ma na celu ochronę macierzyństwa, pomoc w rozwiązaniu trudnych życiowych problemów oraz zapobieganie niekorzystnym zjawiskom powodującym trudności rozwojowe dzieci i młodzieży. Jednym z powodów udzielania wsparcia jest ochrona macierzyństwa i wielodzietności, co jest priorytetowym działaniem współczesnych społeczności lokalnych w dobie zmniejszającej się dzietności rodzin. Szczegółowy obraz wsparcia adresowanego do rodzin w Gminie Kraśnik prezentuje zestawienie zamieszczone poniżej.

Tabela 20

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu ochrony macierzyństwa i wielodzietności		
Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2009	42	241
2010	19	114
2011	15	89
2012	15	91
2013	11	65

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Innym problemem, który zaobserwowano na obszarze gminy jest bezradność rodzin w wychowaniu dzieci i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Problem dotyczy coraz większej grupy rodzin i jest dość istotny dla rozwoju społeczności lokalnej. W 2013 roku problemy w wychowaniu dzieci zaobserwowano w 63 rodzinach na terenie Gminy Kraśnik.

Tabela 21

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu bezradności w wychowywaniu dzieci i prowadzeniu gospodarstwa domowego		
Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2009	60	289
2010	59	295
2011	54	270
2012	69	338
2013	63	306

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

⁹ Wartość ta stanowi iloraz liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w 2013 roku (tj.698 osób) oraz liczby mieszkańców gminy (tj.7387)

Liczba rodzin z problemami w wychowaniu dzieci wzrasta na przestrzeni kolejnych badanych lat. Największą wartość zanotowano w 2012 roku i choć zmniejszyła się nieco w 2013 roku to należy ten problem szczególnie badać ze względu na dobro dzieci, które powinny wychowywać się w jak najlepszych warunkach.

Wśród rodzin znajdujących się w obszarze wsparcia pozostają też rodziny wielodzietne, liczące troje i więcej dzieci. Liczebność tych rodzin wzrasta w ostatnich latach, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22

Liczba rodzin wielodzietnych (wychowujących troje i więcej dzieci) objętych pomocą społeczną		
Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2009	49	284
2010	47	267
2011	46	311
2012	53	300
2013	50	227

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Wśród rodzin wielodzietnych na terenie Gminy Kraśnik dominują rodziny z trójką dzieci, na kolejnych pozycjach plasują się rodziny z czworgiem, pięciorgiem i większą liczbą dzieci. Duże rodziny wielodzietne występują w pojedynczych przypadkach. Liczebność rodzin wielodzietnych wychowujących troje i więcej dzieci stanowi około 34 % wszystkich rodzin objętych wsparciem społecznym.

Tendencję malejącą w ostatnich latach wykazuje liczba rodzin niepełnych, wychowujących dzieci, korzystających z pomocy i wsparcia GOPS w Kraśniku.

Tabela 23

Liczba rodzin niepełnych z dziećmi, objętych pomocą społeczną		
Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2009	27	96
2010	27	88
2011	20	72
2012	21	79
2013	16	57

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Problemy rodzin niepełnych, podobnie jak wielodzietnych dotyczą zarówno sfery niedostatku oraz zaniedbań opiekuńczych powiązanych z niewydolnością wychowawczą rodziców, ale też schorzeniami, niepełnosprawnością i innymi problemami utrudniającymi prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie.

Wielość problemów z jakimi borykają się rodziny zamieszkujące na terenie Gminy Kraśnik znajduje wyraz w formach pomocy, jakie oferowane są dzieciom. Jedną z takich form stanowi dożywianie dzieci w szkołach i placówkach edukacyjnych. Na terenie Gminy Kraśnik pomoc ta udzielana jest licznej, rosnącej z roku na rok grupie dzieci. Zwiększająca się liczba dzieci objętych tą formą wsparcia świadczy zapewne o niewielkim stopniu zamożności pewnej grupy rodzin, co pomimo ogólnego wzrostu poziomu zamożności mieszkańców gminy w rodzinach wychowujących dzieci w wieku szkolnym jest zjawiskiem nierzadkim, obserwowanym nie tylko na obszarze gminy ale w całym regionie, a nawet w kraju. Szczegółowe wartości liczbowe dotyczące dożywiania dzieci w Gminie Kraśnik przedstawia kolejna tabela.

Tabela 24

Pomoc w formie dożywiania dzieci

Rok	Liczba świadczeniobiorców	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Wartość świadczeń w złotych
2009	181	23 429	97	455	71 575
2010	183	25 216	98	463	81 655
2011	184	24 400	93	438	80 751
2012	200	26 096	92	436	85 518
2013	186	25 039	89	418	77 653

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Analiza obszaru dożywiania pokazuje nie tylko kontekst społeczny - problemy rodzin, konieczność wspierania rozwoju dzieci - ale także ekonomiczny. Realizacja zadania „dożywianie dzieci” wymaga z roku na rok większych nakładów finansowych, które są wydatkiem gminy. Prezentowane w niniejszej części problemy rodzin na terenie Gminy Kraśnik stanowią jedynie fragment badanej rzeczywistości społecznej i nie wyczerpują katalogu problemów, z jakimi borykają się rodziny. Diagnoza obejmuje tylko te obszary w życiu rodzin, które mogą być badane przez pryzmat udzielanej pomocy i wsparcia oraz które stanowią pewien wyznacznik dla projektowania zmiany społecznej, istotnej dla rozwoju społeczności lokalnych oraz przeciwdziałania pojawiającym się problemom społecznym.

3.6.3. Klasyfikacja problemów społecznych pod względem ich nasilenia

Przedstawiony w poprzednich rozdziałach obraz problemów społecznych Gminy Kraśnik stanowił charakterystykę opisowo- statystyczną. Takie podejście jest niezbędne ze względu na konieczność poznania problemów, ale może okazać się trudne dla ułożenia ich hierarchii pod względem negatywnych skutków społecznych oraz do skutecznego wytyczania celów strategicznych.

Dla ustalenia, który z problemów społecznych występuje w gminie w największym natężeniu niezbędne jest porównanie danych statystycznych, stanowiących obraz problemów rodzin zarejestrowanych w badanym okresie czasowym. W tym celu zaprezentowano zestawienie liczby rodzin, w których zarejestrowano problemy społeczne pod względem ich natężenia w poszczególnych latach.

Tabela 25

Natężenie problemów społecznych w rodzinach na obszarze Gminy Kraśnik w latach 2009-2013

Rok	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba rodzin z problemem:					
ubóstwa i braku środków do życia	148	152	134	161	146
bezrobocia	100	105	108	123	120
niepełnosprawności	64	68	63	58	68
bezradności i problemów opiekuńczo-wychowawczych z dziećmi	60	59	54	69	63
długotrwałej lub ciężkiej choroby	73	74	58	61	55
wielodzietności	49	47	46	53	50
problemami wieku starczego	47	43	40	37	32
przemocy w rodzinie	0	0	0	3	19
samotnego rodzicielstwa	27	27	20	21	16
alkoholizmu	3	1	1	4	4
problemów adaptacyjnych po opuszczeniu zakładu karnego	2	0	1	4	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Analiza natężenia problemów społecznych Gminy Kraśnik pozwala stwierdzić, że jednym z najdotkliwiej odczuwanych problemów jest **ubóstwo i brak środków do życia** na poziomie umożliwiającym pełnie zaspokojenie niezbędnych potrzeb. Brak dochodów lub dochody nie wystarczające na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, to także przyczyny trudności w innych sferach życia społecznego, zwłaszcza w kwestiach zdrowotnych i edukacyjnych. Brak środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych należy traktować priorytetowo, jest to bowiem problem, który wpływa na jakość życia mieszkańców oraz ogranicza możliwości rozwoju społecznego i gospodarczego, tym bardziej że obraz badań pokazuje utrzymujący się poziom występowania tego problemu.

Problemem istotnie rysującym się na obszarze Gminy Kraśnik jest **bezrobocie**. Brak zatrudnienia wpływa na wysokość dochodów mieszkańców, co pozostaje w ścisłej korelacji z problemem ubóstwa. Brak zatrudnienia to brak dochodów, brak dochodów to trudności w zaspokajaniu życiowych potrzeb oraz ograniczenie możliwości inwestowania w edukację, zmianę lub podwyższanie kwalifikacji. Konkluzja jest taka, że bezrobocie i ubóstwo pozostawiają osoby i rodziny w zamkniętym kręgu możliwości zmiany swojej sytuacji. Niepokojącym jest fakt, że problem narasta, co powoduje konieczność podejmowania różnorodnych form aktywizacji osób pozostających bez pracy oraz tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu nowych miejsc pracy i rozwoju przedsiębiorczości.

Problemem społecznym na terenie Gminy Kraśnik jest też **niepełnosprawność**, powodująca znaczące ograniczenie w pełnieniu ról społecznych. Skutki niepełnosprawności utrudniają codzienne funkcjonowanie, zatrudnienie, zarobkowanie. Problemy osób niepełnosprawnych, a ściślej ich rozwiązywanie wymagają sporych nakładów finansowych na likwidację barier społecznych, komunikacyjnych, rehabilitację i przystosowanie się do nowej sytuacji życiowej w związku z istotnymi ograniczeniami.

Istotne miejsce w hierarchii problemów zajmuje **bezzadność w rodzinach i problemy opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi**. Bezzadność i niewydolność wychowawcza generuje z kolei inne problemy dotyczące szczególnie dzieci i młodzież w okresie dorastania, co obserwowane jest na poziomie szkół zlokalizowanych na terenie gminy. Przejawia się to brakiem zainteresowania rodziców postępami dzieci w nauce, nieprzygotowaniem dzieci do zajęć szkolnych itp. Problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczych i wychowawczych rodziców są często powodem zaburzeń rozwojowych dzieci, sprzyjają tworzeniu się nieformalnych grup rówieśniczych, naruszaniu powszechnie obowiązujących norm i wartości, a nawet wchodzeniu w konflikty z prawem. Liczebność rodzin niezaradnych, wychowujących dzieci wykazuje tendencję wzrostową, co czyni zasadnym podejmowanie zadań związanych

z uczeniem prawidłowych postaw rodzicielskich i utrwalaniem właściwych postaw wychowawczych.

Porównanie wartości widocznych w tabeli odzwierciedlającej poziom natężenia problemów społecznych nie pozostawia żadnych wątpliwości dla stwierdzenia, że dotkliwym problemem społecznym Gminy Kraśnik jest także trudna sytuacja finansowa osób zmagających się z różnego rodzaju problemami zdrowotnymi, **dlugotrwałą lub ciężką chorobą**. Związane z leczeniem wydatki pochłaniają sporą część zasobów finansowych osób i rodzin i zmuszają do ubiegania się o wsparcie społeczne, co wyraźnie widać w statystyce Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Rozwiązywanie problemów zdrowotnych jest w wielu wypadkach zależne od wsparcia oferowanego przez pomoc społeczną. W przypadku osób samotnych taka pomoc jest jedyną możliwością poprawy stanu zdrowia lub zmniejszenia odczuwanych dolegliwości.

Kolejne pozycje na mapie problemów społecznych Gminy Kraśnik zajmują **wielodzietność i samotne rodzicielstwo**. Wprawdzie te sytuacje nie są definiowane jako typowe problemy społeczne, ale uzasadnieniem dla takiej klasyfikacji są potrzeby dzieci, a ściślej stopień ich zaspokojenia. W rodzinach wielodzietnych i niepełnych bardzo często dochodzi do sytuacji, w której potrzeby dzieci nie mogą mieć w pełni zaspokojonych potrzeb, stąd też konieczność objęcia wsparciem takich rodzin uznano za problem społeczny. Na obszarze Gminy Kraśnik problem samotnego rodzicielstwa jest często spowodowany rozpadem małżeństw i zanikiem więzi rodzinnych w wyniku migracji jednego z małżonków poza granice kraju w celu znalezienia pracy, do której dostęp trudniejszy jest w miejscu zamieszkania.

Istotnym problemem gminy jest **starzenie się społeczeństwa**. Na poziomie analiz statystycznych problem ten można analizować zarówno przez pryzmat świadczeń udzielanych najstarszym mieszkańcom, w tym usług o charakterze instytucjonalnym (skierowanie do domu pomocy społecznej) świadczonych mieszkańcom gminy, niezdolnym do samodzielnej egzystencji jak i prognoz demograficznych, które pokazują wyraźną tendencję zwiększania się populacji osób wchodzących w wiek senioralny.

Statystyki demograficzne dla Gminy Kraśnik są jednoznaczne i pokazują wzrost liczebności grup wchodzących w wiek senioralny, co pociąga za sobą konieczność przygotowania się do świadczenia zróżnicowanych usług społecznych dla tej kategorii mieszkańców gminy.

Jednym z pojawiających się obecnie problemów terenie gminy jest **przemoc w rodzinach**. Prowadzone statystyki pokazują ten problem w niewielkim natężeniu, co

powoduje, że szczegółowe zbadanie problemu przemocy wymaga dalszej obserwacji i analizy, co będzie możliwe dopiero po pewnym okresie działań Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, prowadzonych z zastosowaniem procedury Niebieskiej Karty. Procedura zastała wprowadzona pod koniec 2011 roku, a jej przebieg i skutki działań mogą być poddane analizie dopiero wtedy, kiedy pojawi się więcej danych odzwierciedlające skalę problemu przemocy.

Na mapie problemów społecznych Gminy Kraśnik rysuje się też problem **nadużywania alkoholu**. Skutki tej przypadłości społecznej widoczne są w pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która corocznie rozpatruje wnioski o skierowanie na leczenie odwykowe. Problem uzależnień dotyka niewielkiej liczby mieszkańców Gminy, stad liczba wniosków jest niewielka. Problemy wynikające z nadużywania alkoholu widoczne są w postawach rodzicielskich, zachowaniu społecznym, uszczuplają budżet domowy, powodują też inne zagrożenia np. większe prawdopodobieństwo schorzeń somatycznych, wypadków, niepełnosprawności itp.

Opisane wyżej problemy to nie jedyne dolegliwości społeczne, które dają się zauważyć na terenie Gminy Kraśnik. W okresie minionych pięciu lat sporadycznie pojawiał się problem naruszenia norm prawnych przez mieszkańców gminy, problemy przystosowania do samodzielnego życia po opuszczeniu zakładu karnego i tym podobne. Statystyki pokazują także inne zjawiska społeczne, których zakres nie zawsze definiowany jest w kategoriach problemu społecznego np. sytuacje kryzysowe wymagające podejmowania szczególnych działań w związku z zagrożeniem życia lub zdrowia mieszkańców.

Wymieniony powyżej katalog problemów społecznych nie obejmuje wszystkich dolegliwości społecznych identyfikowanych na terenie gminy i nie został **trwale zamknięty**. Wiele problemów nie zostało jeszcze rozpoznanych, co oznacza, że pojawienie się każdej dysfunkcji społecznej zostanie rozpoznane przez właściwe podmioty i instytucje gminy oraz podjęte zostaną stosowne działania minimalizujące ich negatywne skutki.

Obecnie zidentyfikowane na poziomie Gminy Kraśnik problemy społeczne są dość zróżnicowane. Wprawdzie ich natężenie jest porównywalne z problemami okolicznych gmin i nie stanowi istotnego zagrożenia dla rozwoju społeczno-gospodarczego, ale pojawienie się nawet najmniejszego problemu społecznego wymaga bieżącej reakcji i zapobiegania rozprzestrzenianiu się negatywnych skutków i pojawianiu się nowych zagrożeń społecznych. Dla rozwiązywania problemów oraz minimalizowania ich skutków na terenie gminy będą podejmowane zróżnicowane działania, angażowane różne podmioty (instytucje) zarówno już istniejące jak i tworzone w ramach różnego rodzaju inicjatyw.

3.7. Infrastruktura i zasoby społeczne

Przeгляд infrastruktury niezbędnej do podejmowania działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych został wykonany na podstawie „Oceny zasobów pomocy społecznej za 2013 rok” opracowanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kraśniku na potrzeby planowania strategicznego. Zakres tej infrastruktury oraz potencjał kadrowy osób uprawnionych do podejmowania działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych prezentowany jest następująco.

Tabela 26

Instytucje pomocy i integracji społecznej oraz kadra uprawniona do koordynowania działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Instytucja	Liczba osób zatrudnionych
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	7
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	5
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy zasobów pomocy społecznej za 2013 rok

Oprócz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na terenie Gminy Kraśnik działają inne podmioty i instytucje, których działania w dużym stopniu nakierowane są na rozwiązywanie problemów społecznych lub minimalizowanie ich skutków. Należą do nich szkoły podstawowe i gimnazja, dom kultury, biblioteka gminna oraz inne placówki współpracujące z samorządem gminy w realizacji zadań publicznych na rzecz mieszkańców gminy.

Powyższe zestawienie obrazuje obecny stan infrastruktury społecznej oraz potencjału kadrowego. Wymienione podmioty stanowią podstawowe elementy systemu wsparcia społecznego. Niektóre z nich – tak jak Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – funkcjonują od niedawna, inne – takie jak Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej mają wiele doświadczeń w skutecznym rozwiązywaniu problemów społecznych.

Potwierdzeniem tego faktu jest zestawienie obrazujące działania w ramach pracy socjalnej, prowadzonej w celu pomocy osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych.

Tabela 27

Praca socjalna świadczona na rzecz osób doświadczających problemów życiowych

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2009	38	138
2010	56	187
2011	26	111
2012	28	101
2013	22	68

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS 03

Uzupełnieniem działań instytucji publicznych są organizacje pozarządowe, których liczba oraz zakres realizacji zadań z roku na rok ulega zwiększeniu.

Istotne zmiany obserwuje się w obszarze tworzenia warunków sprzyjających rozwiązywaniu problemów społecznych na bazie infrastruktury pomocy społecznej z czynnym udziałem społeczności lokalnej. Infrastruktura jest ciągle uzupełniana co pozwala na wdrażanie nowych, coraz bardziej skutecznych rozwiązań.

3.8. Analiza SWOT w zakresie rozwiązywania problemów społecznych Gminy Kraśnik

Na podstawie opisu sytuacji ekonomicznej i społecznej oraz zasobów gminy można wskazać szanse i zagrożenia pojawiające się w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Mocne strony Gminy Kraśnik w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	Słabe strony Gminy Kraśnik w zakresie rozwiązywania problemów społecznych
<ol style="list-style-type: none"> 1) doświadczenie w rozwiązywaniu problemów społecznych mieszkańców, 2) znajomość środowiska oraz norm i wartości społecznych ważnych z perspektywy lokalnej współpracy, 3) umiejętność pozyskiwania środków finansowych na realizację przedsięwzięć adresowanych do społeczności lokalnej, 4) potencjał kadrowy niezbędny do realizacji tych przedsięwzięć, 5) wiedza, doświadczenie i chęć do działania. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) brak dostatecznie rozwiniętego rynku usług społecznych, 2) brak organizacji pozarządowych wspierających instytucje samorządowe w rozwiązywaniu problemów społecznych, 3) brak stabilności w finansowaniu działań społecznych, 4) częste zmiany przepisów prawa wpływające na stanowienie norm prawa lokalnego.
Szanse Gminy Kraśnik w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	Zagrożenia zidentyfikowane na poziomie Gminy Kraśnik w zakresie rozwiązywania problemów społecznych
<ol style="list-style-type: none"> 1) niewielkie natężenie problemów społecznych na terenie gminy, co może wpłynąć na szybsze ich rozwiązywanie lub minimalizowanie negatywnych skutków, 2) dostępność środków finansowych na wspieranie inicjatyw w zakresie 	<ol style="list-style-type: none"> 1) wzrost liczby osób starszych, wymagających wsparcia w okresie obniżonej sprawności funkcjonalnej, 2) konieczność ponoszenia kosztu opieki instytucjonalnej świadczonej dla osób starych, co w obecnym stanie prawnym (częściowa odpłatność lub zwolnienie

<p>rozwiązywania problemów społecznych,</p> <p>3) istnienie instytucji pomocy i integracji społecznej z wykwalifikowaną kadrą, gwarantującą skuteczność podejmowania działań strategicznych oraz prawidłową koordynację działań,</p> <p>4) dobre rozeznanie środowiska w zakresie istniejących problemów społecznych, co umożliwia niezwłoczne podejmowanie inicjatyw i właściwe przygotowanie odpowiednich działań,</p> <p>5) istniejące w środowisku lokalnym organizacje pozarządowe oraz inicjatywy obywatelskie w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, co zwiększa zakres partycypacji społecznej i utrwala zmiany społeczne.</p>	<p>z niej członków rodziny) znacząco obciąża budżet gminy,</p> <p>3) niewystarczająca liczba miejsc pracy na terenie gminy, co utrudnia rozwiązanie problemu bezrobocia na terenie gminy.</p>
---	---

Wymieniony powyżej katalog nie wyczerpuje wszystkich istniejących możliwości, wskazuje jedynie najważniejsze obszary, które należy wziąć pod uwagę i które mogą mieć istotny wpływ na planowanie i realizację celów strategicznych.

4. Założenia strategiczne

Najbliższy okres wprowadzania zmian społecznych na terenie Gminy Kraśnik może zaowocować ograniczeniem skutków zidentyfikowanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społeczno-gospodarczego gminy oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Opracowane w niniejszej strategii założenia i prognozy pokazują w jakim kierunku należy prowadzić zmiany aby działania strategiczne przyniosły jak najlepsze rezultaty oraz jak efektywnie zarządzać zmianą społeczną aby wszystkim mieszkańcom Gminy Kraśnik żyło się lepiej.

4.1. Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kraśnik na lata 2015-2020

Prognozuje się, że cele strategiczne zostaną osiągnięte, a działania w najwyższym stopniu zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu pojawiających się problemów. Wdrożenie strategii spowoduje:

- poprawę bezpieczeństwa socjalnego obywateli,
- poprawę warunków ich życia,
- zwiększenie liczby miejsc na lokalnym rynku pracy,
- wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
- poprawę stanu zdrowia i sprawności fizycznej, w tym szczególnie osób starszych i niepełnosprawnych,
- zapewnienie dostępu do usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych w środowisku zamieszkania, bez konieczności kierowania mieszkańców do domów pomocy społecznej,
- wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,
- dogodne warunki rozwoju dzieci i młodzieży,

Osiągnięcie prognozowanych rezultatów będzie możliwe przy zaangażowaniu samorządu Gminy Kraśnik, instytucji publicznych, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej Gminy Kraśnik.

Prognozowane zmiany powinny przyczyniać się do realizacji celów Strategii Rozwoju Gminy Kraśnik, umożliwić integrację społeczną, zapobiegać wykluczeniu społecznemu oraz spowodować poprawę jakości życia mieszkańców gminy.

4.2. Kierunki i zakres działań niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych

Jednym z najważniejszych kierunków zmian społecznych na terenie Gminy Kraśnik jest poprawa bezpieczeństwa socjalnego osób, których dochody nie pozwalają na zaspokajanie codziennych potrzeb życiowych i utrudniają życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Bardzo ważną kwestią jest ożywienie lokalnego rynku pracy i umożliwienie bezrobotnym oraz pozostającym bez pracy mieszkańcom gminy zatrudnienia, a co za tym idzie poprawę sytuacji ekonomicznej.

Jednym z kierunków niezbędnych działań jest utrzymanie i poszerzenie katalogu ofert usługowych dla zabezpieczenia potrzeb najstarszej grupy mieszkańców Gminy Kraśnik. Niezbędne są działania wspierające utrzymanie jak najlepszej sprawności życiowej, wsparcie rehabilitacyjne, medyczne, pielęgnacyjne i socjalne, odpowiadające indywidualnym potrzebom seniorów.

Biorąc pod uwagę problemy zdrowotne mieszkańców gminy, konieczna jest realizacja działań wspomagających uzyskiwanie jak najlepszych rezultatów leczenia i rehabilitacji oraz wdrożenie programów profilaktycznych zapobiegających pogarszaniu się stanu zdrowia mieszkańców gminy.

Kwestią, której nie należy pomijać w planowaniu działań strategicznych jest wspieranie osób niepełnosprawnych w rozwiązywaniu problemów związanych z rehabilitacją, umożliwieniem zarobkowania poprzez organizację właściwych warunków pracy oraz likwidację wszelkich barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne funkcjonowanie w społeczności lokalnej. W tym obszarze należy też zwrócić uwagę na problem aktywizacji osób niepełnosprawnych, podnoszenie świadomości społecznej na temat skutków niepełnosprawności oraz praw i uprawnień osób z niepełnosprawnością.

Bardzo ważnym kierunkiem działania jest wspieranie rodzin, w których zagrożony jest proces rozwoju i wychowania dzieci. Objęcie szczególnym wsparciem, zwłaszcza specjalistycznym rodzin, w których problem ten jest rozpoznany powinno być priorytetowym działaniem strategicznym wszystkich instytucji i podmiotów gminy działających na rzecz rodziny.

Ważnym kierunkiem planowania działań strategicznych jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz uzależnieniom. Obszar tych działań należy wypełnić zwłaszcza działaniami informacyjnymi i profilaktycznymi, aby w jak największym stopniu uświadomić

mieszkańcom gminy zagrożenia oraz informować jak należy im przeciwdziałać i chronić się przed utrwaleniem niepożądanych zachowań społecznych.

Wskazane kierunki zmian społecznych nie wyczerpują wszystkich możliwości i potencjału gminy. Zakłada się, że planowane zmiany będą wdrażane sukcesywnie, z uwzględnieniem możliwości organizacyjnych i finansowych Gminy Kraśnik.

Wytyczone kierunki zmian znajdują swoje odzwierciedlenie w celach szczegółowych (operacyjnych), jakie zostały zdefiniowane w niniejszej strategii.

5. Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik na lata 2015-2020

Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik na lata 2015-2020 wpisują się w cele Strategii Rozwoju Gminy Kraśnik przyjętej Uchwałą Nr XXI/99/2008 Rady Gminy Kraśnik z dnia 27 czerwca 2008 roku w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Kraśnik na lata 2008-2015.

Zdefiniowane cele są spójne z polityką równości szans, nakierowane na pobudzenie aktywności mieszkańców oraz gwarantujące pozytywne oddziaływanie na środowisko.

5.1. Cel główny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnika na lata 2015-2020

W oparciu o diagnozę oraz rozpoznane problemy społeczne gminy celem głównym Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik na lata 2015-2020 jest **„Zapewnienie mieszkańcom Gminy Kraśnik bezpieczeństwa socjalnego oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu”**.

Tak sformułowany cel strategii rozwiązywania problemów społecznych obejmuje wszystkie jej obszary problemowe i adresowany jest do wszystkich potencjalnych mieszkańców gminy, których warunki i poziom życia odbiegają od przeciętnego poziomu życia mieszkańców.

5.2. Cele szczegółowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnika na lata 2015-2020

Dla pełnego wdrożenia celu głównego strategii opracowano cele szczegółowe (operacyjne) obejmujące zróżnicowane obszary interwencji i działań na rzecz mieszkańców Gminy Kraśnik. Zdefiniowane cele to:

- 1) Poprawa bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców nie posiadających dochodów własnych, lub posiadających dochody nie wystarczające na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych.
- 2) Przeciwdziałanie bezrobociu mieszkańców Gminy Kraśnik.
- 3) Zagwarantowanie dostępu do usług pielęgnacyjnych, opiekuńczych i wspomagających osobom w wieku starszym i niepełnosprawnym.

- 4) Zapewnienie wsparcia dzieciom i młodzieży wychowującej się w rodzinach zaniedbujących obowiązki wychowawcze.
- 5) Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
- 6) Przeciwdziałanie uzależnieniom, w tym alkoholizmowi i narkomanii.
- 7) Promowanie inicjatyw obywatelskich i aktywności społecznej w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych.

Zakłada się, że sformułowane cele szczegółowe umożliwią ograniczenie skutków problemów społecznych rozpoznanych na terenie Gminy Kraśnik. Ponadto dopuszcza się możliwość wprowadzania uzupełnień i modyfikacji treści celów szczegółowych w wyniku aktualizacji diagnozy społecznej lub w wyniku pojawiających się okoliczności wywołujących inne niż rozpoznane dotychczas zjawiska i problemy społeczne.

5.3. Wskaźniki realizacji celów strategicznych

Wskaźniki realizacji celu głównego stanowiąc będą efekt końcowy, mierzony w ostatnim okresie sprawozdawczym, tj. 2020 roku. Dla tego pomiaru ustalono następujące wskaźniki:

- Wskaźnik nr 1; do 2020 roku o 10% w stosunku do 2015 roku zmniejszy się rzeczywista liczba osób objętych wsparciem finansowym w ramach świadczeń pomocy społecznej.
Wskaźnik ten będzie odzwierciedleniem ilości i jakości działań interwencyjnych w zakresie wdrażania strategii.
- Wskaźnik Nr 2; do 2020 roku co najmniej 10% osób populacji osób korzystających ze wsparcia w 2015 roku rozpocznie samodzielne funkcjonowanie poza systemem pomocy społecznej na skutek kompleksowo udzielonego wsparcia.
Wskaźnik ten będzie odzwierciedleniem jakości i skuteczności działań strategicznych, wskazujących poprawę warunków życia mieszkańców.
- Wskaźnik Nr 3; do 2020 roku wzrośnie o 30% liczba osób korzystających z poradnictwa, pracy socjalnej i wsparcia pozafinansowego mającego na celu umożliwienie osobom i rodzinom pokonywania trudności życiowych.
Wskaźnik ten będzie odzwierciedleniem jakości pracy socjalnej oraz profilaktyki społecznej prowadzonej na rzecz osób i rodzin, w których pojawiają się problemy.

Wskaźniki dla szczegółowych celów strategicznych ustalono w taki sposób, aby zmianę można było obserwować zarówno w corocznym raporcie sprawozdawczym jak i innych raportach związanych z monitorowaniem zachodzących zmian. Szczegółowy wykaz wskaźników przypisanych poszczególnym celom zawiera zamieszczona dalej tabela.

Wskaźniki realizacji celów szczegółowych Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik na lata 2015-2020

Lp	Treść celu szczegółowego	Wskaźnik
1	Poprawa bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców Gminy Kraśnik nie posiadających dochodów własnych, lub posiadających dochody nie wystarczające na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych.	<ol style="list-style-type: none"> 1) liczba osób, którym przyznano świadczenia w roku kalendarzowym, 2) liczba świadczeń przyznanych w roku kalendarzowym. 3) wysokość środków przeznaczonych na świadczenia w kolejnych latach budżetowym. 4) liczba projektów i programów osłonowych oraz liczba osób objętych programami.
2	Przeciwdziałanie bezrobociu mieszkańców Gminy Kraśnik	<ol style="list-style-type: none"> 1) liczba rzeczywista osób podejmujących zatrudnienie, bez względu na formę prawną i wymiar czasowy (np. umowa o dzieło), 2) liczba nowych miejsc pracy, 3) liczba osób skierowanych do pracy w ramach prac społecznie użytecznych lub innych form zatrudnienia wspieranego.
3	Zagwarantowanie dostępu do usług pielęgnacyjnych, opiekuńczych i wspomagających osobom w wieku starszym i niepełnosprawnym.	<ol style="list-style-type: none"> 1) liczba osób objętych pomocą usługową, 2) liczba osób zatrudnionych jako opiekunki w przeliczeniu na pełne etaty lub godziny usługowe. 3) liczba osób skierowanych do domów pomocy społecznej, 4) liczba inicjatyw społecznych na rzecz seniorów 5) liczba inicjatyw społecznych na rzecz osób niepełnosprawnych
4	Zapewnienie wsparcia dzieciom i młodzieży wychowującej się w rodzinach zaniedbujących obowiązki wychowawcze	<ol style="list-style-type: none"> 1) liczba rodzin objętych kompleksowym wsparciem, 2) liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego w tym rodzinnego, 3) liczba dzieci skierowanych do zastępczych form opieki, 4) liczba zatrudnianych asystentów rodziny,

		<ul style="list-style-type: none"> 5) <i>wysokość środków finansowych przeznaczonych na współfinansowanie pobytu dzieci w systemie pieczy zastępczej</i> 6) <i>liczba dzieci, którym umożliwiono powrót z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych</i>
5	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> 1) <i>liczba prowadzonych Niebieskich Kart</i> 2) <i>liczba osób dotkniętych przemocą kierowanych do Ośrodków Wsparcia,</i> 3) <i>liczba inicjatyw informacyjno-edukacyjnych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej,</i> 4) <i>liczba wniosków o ściganie sprawców przemocy,</i>
6	Przeciwdziałanie uzależnieniom, w tym alkoholizmowi i narkomanii	<ul style="list-style-type: none"> 1) <i>liczba osób objętych działaniami GKRPA,</i> 2) <i>liczba projektów i programów przeciwdziałania uzależnieniom,</i> 3) <i>liczba osób objętych programami i projektami na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,</i> 4) <i>liczba osób skierowanych do Zakładów Leczenia Uzależnień,</i> 5) <i>liczba wydanych zakazów sprzedaży alkoholu,</i> 6) <i>liczba inicjatyw społecznych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii</i>
7	Promowanie inicjatyw obywatelskich i aktywności społecznej w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych.	<ul style="list-style-type: none"> 1) <i>liczba inicjatyw obywatelskich w zakresie rozwiązywania problemów społecznych,</i> 2) <i>liczba podmiotów podejmujących współpracę w zakresie integracji społecznej rozwiązywania problemów społecznych,</i> 3) <i>liczba wydanych broszur i folderów informacyjnych.</i>

5.4. Monitoring realizacji celów i działań strategicznych

Monitoring realizacji celów strategicznych prowadzony będzie na bieżąco, a corocznie w okresie sprawozdawczym opracowany będzie raport oceniający stopień realizacji poszczególnych celów strategicznych, stanowiący załącznik do sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej składanego Radzie Gminy, stosownie do treści art.110 ust 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

Ocena prowadzona będzie w dwóch wymiarach. Po pierwsze – jako ocena wdrażania planowanych działań strategii, po drugie – jako ocena charakteru zmian, które strategia wprowadza w życiu społecznym, a więc czy? - i na ile? przyczynia się do rozwiązywania lokalnych problemów.

Efekt realizacji działań powinien być porównany z sytuacją wyjściową. Osiągnięcie celu strategicznego powinno pociągać za sobą pytanie jak utrzymać stan, który osiągnięto? Jak go umacniać i rozwijać?

Na ostatnim etapie oceny strategii niezbędne będzie określenie rekomendacji na przyszłość, jako wniosków płynących z realizacji strategii i sugestii do planowania kolejnych działań społecznych.

6. Opis sposobu realizacji strategii, w tym działań niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kraśnik na lata 2015-2020 wdrażana będzie poprzez realizację gminnych programów i projektów oraz konkretnych zadań realizowanych przez podmioty i instytucje współdziałające na poziomie gminy z administracją samorządową.

Do najważniejszych należą między innymi:

- Gminny program wspierania rodziny.
- Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
- Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
- Gminny program przeciwdziałania narkomanii.
- Programy i projekty związane z przeciwdziałaniem bezrobociu i aktywizacją zawodową mieszkańców.
- Programy osłonowe adresowanych do różnych kategorii społecznych w zależności od rozpoznanych potrzeb, w tym programy współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Działania mogą być realizowane na różnych poziomach począwszy od współpracy partnerskiej, aż po zlecenie realizacji zadań publicznych w trybie określonym przepisami prawa. W zleceniu zadań preferowane będą procedury oparte na przepisach ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, promujące działania miejscowych organizacji pożytku publicznego z zachowaniem zasad konkurencyjności i najwyższej jakości rezultatów.

Programy i projekty muszą być zbieżne z założeniami strategii oraz tak zaplanowane, aby wpisywały się w strukturę celu głównego strategii lub celów szczegółowych, zaś efekty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie celu głównego strategii.

Za priorytetowe w realizacji celów strategicznych uznane będą programy i projekty wdrażane z zastosowaniem:

- metod partycypacyjnych - włączających interesariuszy społecznych do podejmowania wspólnych działań społecznych,
- metod aktywizujących – włączających osoby z tzw. kategorii ryzyka w zmianę ich trudnej sytuacji,

- metod integrujących – wzmacniających lokalne więzi społeczne w czasie wspólnych działań na rzecz osób z grup ryzyka oraz na rzecz dobrych praktyk,
- metod profilaktycznych – zapobiegających pojawianiu się trudnych sytuacji społecznych oraz minimalizujących przyczyny generujące takie sytuacje,
- metod niwelujących – rozwiązujących problemy, eliminujących niepożądane zjawiska lub sytuacje.

Niezależnie od metod wdrażania strategii, do realizacji celów strategicznych mogą przyczynić się wszystkie instytucje, organizacje i osoby bezpośrednio zaangażowane w wykonanie zadań, zarówno osoby reprezentujące instytucje gminy, jak i przedstawiciele organizacji pozarządowych, wolontariusze, przedsiębiorcy i inne osoby.

Szczegółowy zakres wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik na lata 2015-2020 wskazuje „Harmonogram”, stanowiący treść ostatniego rozdziału niniejszej Strategii. Harmonogram jest praktycznym narzędziem gwarantującym systematyzację i chronologię działań (zadań, programów, projektów) planowanych do realizacji oraz ich rozłożenie w czasie. Działania przypisane są poszczególnym celom szczegółowym (operacyjnym), w taki sposób, aby mogły być realizowane w planowanym zakresie lub rozszerzone o nowe (dodatkowe) działania, w tym działania podmiotów podejmujących współpracę po raz pierwszy. Harmonogram przedstawia zwięzły zapis zadań i czynności prowadzących do osiągnięcia zamierzonego celu, co jednocześnie umożliwia monitorowanie procesu wdrażania strategii.

W przypadku istotnych zmian w realizacji działań strategicznych Harmonogram może być aktualizowany w trakcie wdrażania działań nie częściej niż raz do roku, w okresie sprawozdawczym. Wprowadzenie zmian w harmonogramie wymaga uzasadnienia i uchwalenia zgodnie z procedurą obowiązującą dla uchwalania dokumentów strategicznych na poziomie gminy.

7. Ramy finansowe strategii oraz źródła finansowania wydatków związanych z realizacją działań niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych

Polityka społeczna, zapobieganie ubożeniu społeczeństwa, przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu oraz przedsięwzięcia w zakresie rozwiązywania problemów społecznych obejmują jedną z ważniejszych sfer działania społecznego. Wśród zadań publicznych gminy obszar ten zajmuje priorytetowe miejsce, co dotychczas gwarantowało możliwość pozyskania środków na realizację zadań z zakresu polityki i pomocy społecznej. Kierunki kształtowania polityki społecznej na najbliższe lata nie przewidują zasadniczych zmian w finansowaniu działań osłonowych o charakterze socjalnym, co pozwala mieć gwarancję częściowego ich finansowania z budżetu państwa.

Nie bez znaczenia w całokształcie finansowania działań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik na lata 2015-2020 może być udział funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych źródeł zewnętrznych.

Największy udział w realizacji działań strategicznych przypada jednak funduszom samorządu gminnego, wzmocnionym potencjałem sponsorów, przedsiębiorców i innych podmiotów gospodarczych oraz osób fizycznych. Środki finansowe niezbędne do wdrażania działań strategii mogą pochodzić ze środków na ustawową realizację zadań publicznych, statutową działalność instytucji i organizacji (np. organizacji pozarządowych) lub grantów pozyskanych na realizację konkretnych programów lub projektów.

Koszt realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2015-2020 został oszacowany w skali rocznej, odrębnie dla poszczególnych celów strategii. Zakłada się, że wydatki na realizację celów strategicznych oscylować będą corocznie w granicach określonych w zestawieniu stanowiącym załącznik numer 1 do niniejszej strategii.

Wszelkie zmiany w budżecie niezbędnym do osiągnięcia celów strategii corocznie podlegają zatwierdzeniu przez Radę Gminy Kraśnik w trybie przewidzianym dla uchwalania budżetu gminy.

8. Informacja i promocja wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik na lata 2015-2020

Osiągnięciu celu głównego strategii towarzyszyć będzie informacja o wdrażaniu działań strategicznych, a strategia i wywołane przez nią zmiany staną się własnością społeczności lokalnych.

Promocja działań strategicznych odbywać się będzie poprzez konsultacje społeczne, prezentację dobrych praktyk w zakresie rozwiązania problemów społecznych na poziomie społeczności lokalnych, na spotkaniach mieszkańców, posiedzeniach komisji rady gminy, konferencjach wewnętrznych i zewnętrznych oraz w lokalnych i regionalnych mediach.

Promotorami zmiany społecznej powinni być nie tylko jej organizatorzy i podmioty odpowiedzialne za wdrożenie, ale także beneficjenci i adresaci działań, którzy w sposób bezpośredni będą odczuwać skutki zmian.

9. Harmonogram wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik na lata 2015-2020

<i>L p.</i>	<i>Cel szczegółowy</i>	<i>Działania niezbędne do realizacji celu</i>	<i>Podmioty odpowiedzialne za realizację</i>	<i>Termin realizacji</i>	<i>Uwagi</i>
1	Poprawa bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy nie posiadających dochodów własnych, lub posiadających dochody nie wystarczające na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych.	przyznawanie świadczeń finansowych,	GOPS	wdrażanie na bieżąco zgodnie z potrzebami	
		udzielanie pomocy rzeczowej i w naturze,	GOPS, sponsorzy, darczyńcy	wdrażanie na bieżąco zgodnie z potrzebami	
		zapewnienie źródeł finansowania świadczeń,	Samorząd Gminy	na bieżąco zgodnie z potrzebami	
		badanie skuteczności udzielanej pomocy finansowej,	GOPS	na zakończenie każdego roku sprawozdawczego	
		wdrażanie osłonowych programów i projektów socjalnych oraz inne działania w zależności od rozpoznanych potrzeb	Samorząd Gminy, GOPS,	w zależności od potrzeb	
2	Przeciwdziałanie bezrobociu mieszkańców Gminy Kraśnik	wzmacnianie potencjału kompetencyjnego osób bezrobotnych,	Samorząd Gminy, GOPS, PUP, podmioty którym zlecono realizację zadań.	na bieżąco	
		tworzenie nowych miejsc pracy w sektorze usług społecznych,	Samorząd Gminy, GOPS, PUP, pracodawcy,	na bieżąco	
		inicjowanie prac społecznie użytecznych na terenie gminy,	Samorząd Gminy, GOPS, PUP	na bieżąco	

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kraśnik na lata 2015-2020

		organizowanie robót publicznych i prac interwencyjnych na obszarze gminy,	Samorząd Gminy, GOPS, PUP	na bieżąco	
		współpraca z lokalnymi podmiotami gospodarki w zakresie pośrednictwa w zatrudnieniu osób bezrobotnych,	Samorząd Gminy, GOPS, PUP, pracodawcy,	na bieżąco	
		opracowywanie i wdrażanie lokalnych programów osłonowych w zakresie likwidacji bezrobocia i aktywizacji osób pozostających bez pracy	Samorząd Gminy, GOPS, PUP inne podmioty	w zależności od potrzeb	
3	Zagwarantowanie dostępu do usług pielęgnacyjnych, opiekuńczych i wspomagających osobom w wieku starszym i niepełnosprawnym.	zainicjowanie świadczenia usług opiekuńczych dla osób wymagających tych usług, utworzenie punktu opieki nad chorym w domu lub nawiązanie współpracy z podmiotem świadczącym usługi opiekuńcze i pielęgnacyjne,	Samorząd gminy, GOPS. organizacje pozarządowe, inne podmioty, w tym komercyjne.	w zależności od rozpoznanych potrzeb	
		kierowanie do domów pomocy społecznej,	GOPS, powiaty prowadzące domy pomocy społecznej	na bieżąco	
		wspieranie form aktywizacji osób starszych,	Samorząd Gminy, GOPS, inne organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych	w zależności od potrzeb	
		inicjowanie i wdrażanie programów osłonowych w zakresie wspierania osób w wieku seneoalnym oraz osób z niepełnosprawnością	Samorząd Gminy, GOPS, Organizacje pozarządowe, inne podmioty.	w zależności od rozpoznanych potrzeb	
4	Zapewnienie wsparcia rodzinom oraz dzieciom i młodzieży wychowującej się w rodzinach zaniedbujących obowiązki wychowawcze	wzmacnianie roli rodziny,	GOPS (asystent rodziny), organizacje pozarządowe, szkoły i inne podmioty	na bieżąco	
		korygowanie nieprawidłowych postaw rodzicielskich,	GOPS, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania	na bieżąco	

			Przemocy, GKRPA, inne podmioty,		
		udzielanie poradnictwa specjalistycznego, pedagogicznego, prawnego i psychologicznego rodzinom dysfunkcyjnym,	GOPS, Placówki wsparcia specjalistycznego, PCPR, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Szkoły	na bieżąco	
		współorganizowanie pieczy zastępczej dzieciom pozbawionym opieki rodzin biologicznych,	GOPS, PCPR - Organizator Pieczy Zastępczej, Sąd Rodzinny, Kuratorzy, Szkoła, inne podmioty	w zależności od potrzeb	
		współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej,	Samorząd Gminy, GOPS, instytucje pieczy zastępczej	w zależności od potrzeb	
		inicjowanie i wdrażanie programów osłonowych w tym programu wpierania dzieci i rodzin na terenie gminy,	Samorząd Gminy, GOPS, szkoły, organizacje pozarządowe, inne podmioty.	na bieżąco	
5	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.	realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar,	Samorząd Gminy, GOPS, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Policja	na bieżąco	
		prowadzenie działań określonych procedurą Niebieska Karta,	GOPS, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Policja	na bieżąco	
		prowadzenie działań informacyjnych poprzez rozprowadzanie plakatów, broszur, ulotek na temat praw osób doświadczających przemocy oraz form przeciwdziałania przemocy,	GOPS, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Szkoły	na bieżąco	

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kraśnik na lata 2015-2020

6	Przeciwdziałanie uzależnieniom, w tym alkoholizmowi i narkomanii.	opracowanie i realizacja gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,	Samorząd Gminy, GOPS, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Szkoły	corocznie	
		opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania narkomanii.	Samorząd gminy, GOPS, organizacje pozarządowe, inne podmioty, Policja, Szkoły	corocznie	
7	Promowanie inicjatyw obywatelskich i aktywności społecznej w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych.	inicjowanie współpracy z podmiotami lokalnymi w rozwiązywaniu problemów społecznych,	Samorząd Gminy, GOPS, OSP i inne podmioty	na bieżąco	
		wspieranie aktywności obywatelskiej na rzecz przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym,	Samorząd Gminy, GOPS, OSP i inne podmioty	na bieżąco	
		opracowanie i rozpowszechnienie informatora na temat dobrych praktyk w działaniach lokalnych na rzecz rozwiązywania problemów społecznych,	Samorząd Gminy, GOPS, organizację pozarządowe działające na terenie gminy.	na bieżąco	

**Wydatki na realizację celów strategicznych określonych
w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik na lata 2015-2020**

Cel strategiczny	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Poprawa bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców Gminy Kraśnik nie posiadających dochodów własnych, lub posiadających dochody nie wystarczające na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych.						
Przeciwdziałanie bezrobociu mieszkańców Gminy Kraśnik						
Zagwarantowanie dostępu do usług pielęgnacyjnych, opiekuńczych i wspomagających osobom w wieku starszym i niepełnosprawnym.						
Zapewnienie wsparcia dzieciom i młodzieży wychowującej się w rodzinach zaniedbujących obowiązki wychowawcze.						
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.						
Przeciwdziałanie uzależnieniom, w tym alkoholizmowi i narkomanii.						
Promowanie inicjatyw obywatelskich i aktywności społecznej w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych.						
Razem wydatki roczne na realizację poszczególnych celów strategii w tys. złotych						